

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo. Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL. Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše. Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: 7. května 2007

Podpis:

Resumé:

Práce se zabývá možnostmi financování rozpočtovými prostředky EU pro malé a střední obce v ČR. Téma je řešeno v konkrétní obci Brniště. Práce je dělena na dvě části. V první části je uvedena analýza možností financování z vlastních zdrojů, z prostředků EU, a návratnými příjmy (úvěrem). Druhá část obsahuje analýzu těchto tří forem financování na příkladu obce Brniště. Cílem práce je zhodnocení možnosti financovat větší investiční akce z vlastních zdrojů, úvěrem a ze zdrojů EU. Na závěr je ukázáno, že obec Brniště má možnost dosáhnout na finanční prostředky z EU i financovat větší investiční akci úvěrem. Financování z vlastních zdrojů v tomto případě není možné.

Summary:

This project deals with the Analysis of the possibilities of the financing from the budget resources for the small and middle municipalities of the Czech Republic. The theme is solved in a particular region, and that is in Brniště. The project is divided into two parts. In the first part is pointed out the analysis of financing from one's own financial resources, from the EU resources and from the loan. The second part content the analysis of these three financial forms in the particular region Brniště. The main aim of this project is the estimation of the possibilities of the financing from the one's own financial resources, from the EU resources and with loan. The final solution is: Brniště is able to finance the project from the the EU resources and with loan. The financing from the one's own financial resources is not possible.

Obsah:

1. ÚVOD	10
2. ANALÝZA MOŽNOSTÍ VYUŽITÍ KOMUNITÁRNÍCH FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ S JINÝMI ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ U MALÝCH A STŘEDNĚ VELKÝCH OBCÍ V ČR	11
2.1. ROZPOČET EU	11
2.2. ROZPOČTOVÉ ZÁSADY	12
2.3. ROZPOČTOVÁ PROCEDURA	15
2.4. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA PŘÍJMŮ PLYNOUCÍCH DO ROZPOČTU EU	20
2.5. VÝDAJOVÉ POLITIKY	22
2.5.1. ČLENĚNÍ VÝDAJOVÝCH POLITIK	22
2.5.2. NOVÁ FINANČNÍ PERSPEKTIVA 2007- 2013	24
2.6. STRUKTURÁLNÍ FONDY	27
2.6.1. VÝVOJ REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU	28
2.6.2. PRINCIPY REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY	28
2.6.3. VYMEZENÍ ÚZEMÍ PRO ALOKACI PROSTŘEDKŮ POMOCI ZE STRUKTURÁLNÍCH OPERACÍ	30
2.6.4. ČLENĚNÍ NUTS A EKVIVALENTNÍ JEDNOTKY ČR	30
2.6.5. PROCES PŘIDĚLOVÁNÍ PROSTŘEDKŮ V RÁMCI STRUKTURÁLNÍCH OPERACÍ	33
2.6.6. PŘEHLED NÁSTROJŮ POLITIKY HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI	34
2.6.7. OPERAČNÍ PROGRAMY ČR NA OBDOBÍ 2007- 2013	37
2.6.8. FINANCOVÁNÍ OPERAČNÍCH PROGRAMŮ	51
2.7. ROZPOČTOVÁ PROCEDURA NA OBCNÍ ÚROVNI V ČR	53
2.7.1. PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE	56
2.7.2. VÝDAJE ROZPOČTU OBCE	58
2.7.3. DOTACE, NÁVRATNÉ PENĚŽNÍ PŘÍJMY	59
3. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA KOMUNITÁRNÍCH FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ S JINÝMI ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ U MALÝCH A STŘEDNĚ VELKÝCH OBCÍ	62
3.1. PROJEKT „VÝSTAVBA SPORTOVNĚ- KULTURNÍHO AREÁLU LESNÍ ZÁTIŠÍ BRNIŠTĚ“	62
3.2. CELKOVÉ PŘÍJMY, CELKOVÉ VÝDAJE - HOSPODAŘENÍ OBCE V LETECH 2000- 2006 ..	65
3.3. KOMPARACE METOD FINANCOVÁNÍ	70
3.3.1. KOMPARACE VYBRANÝCH ZPŮSOBŮ FINANCOVÁNÍ	70
3.3.2. KOMPARACE ADMINISTRATIVNÍ NÁROČNOSTI VYBRANÝCH METOD FINANCOVÁNÍ	78
3.3.3. CELKOVÉ HODNOCENÍ	81
4. Závěr	84
Seznam literatury	86

Seznam použitých zkratk:

A	anuita
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČMFS	Českomoravský fotbalový svaz
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
HND	hrubý národní důchod
i	úroková sazba
K	výše poskytnutého úvěru
mld.	miliard
n	doba splatnosti v letech
např.	například
NRP	národní rozvojový plán
NSSR	k
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique
OP	operační program
P	vklad
S	splatná částka
Sb.	Sbírka
SF	strukturální fond
SV	Severovýchod
t	počet let
VaVpI	Věda a výzkum pro inovace
VK	Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Seznam obrázků:

Obr. č.1: Rozpočtový proces EU	17
Obr. č. 2: Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky	32
Obr. č. 3: Priority NRP a osa 2 Rozvoj městských a venkovských oblastí	48
Obr. č. 4: Strom cílů- Prioritní osa 2: Rozvoj městských a venkovských oblastí	49
Obr. č. 5: Rozpočtový proces obce	56
Obr. č. 6: Příjmy rozpočtu obce	57
Obr. č.7: Výdaje obecních rozpočtů	59

Seznam tabulek:

Tabulka č.1: Hlava 1- vlastní zdroje	22
Tabulka č.2: Struktura nové finanční perspektivy pro jednotlivá léta (mld. EUR, ceny roku 2004)	24
Tabulka č. 3: Operační programy a přehled finančních zdrojů	52
Tabulka č. 4: Regionální operační programy a přehled finančních zdrojů	52
Tabulka č.5.: Předpokládané náklady na projekt	64
Tabulka č. 6: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu obce Brniště v letech 2000-2006	65
Tabulka č. 7: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)	67
Tabulka č. 8: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (%)	68
Tabulka č. 9: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (v Kč)	69
Tabulka č. 10: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (%)	69
Tabulka č. 11: Rozpočtové výdaje v roce 2006 (v Kč)	71
Tabulka č. 12: Neinvestiční transfery v roce 2006 (Kč)	72
Tabulka č. 13: Neinvestiční nákupy v roce 2006 (v Kč)	72
Tabulka č. 14: Rozpočtové výdaje v roce 2006 po seškrtní výdajů (Kč)	73
Tabulka č. 15: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu obce Brniště v roce 2006 po seškrtní některých výdajů (Kč)	73
Tabulka č. 16: Předpokládaný vývoj peněžních prostředků na účtech obce v letech 2007- 2013	75
Tabulka č. 17: Předpokládaný vývoj peněžních prostředků na účtech obce v letech 2007- 2013 při čerpání hypotéčního úvěru	76
Tabulka č. 18: Předpokládaný vývoj peněžních prostředků na účtech obce v letech 2007- 2013	77
Tabulka č. 19: Srovnávání jednotlivých forem financování (v Kč)	81
Tabulka č. 20: Administrativní náročnost jednotlivých forem financování	82

Seznam grafů:

Graf č.1: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu obce Brniště v letech 2000-2006 (v Kč)	66
Graf č. 2: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)	67
Graf č. 3: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (%)	68
Graf č. 4: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní	69
Graf č. 5: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (%)	70

1. ÚVOD

Název diplomové práce je „Analýza možností financování rozpočtovými prostředky pro malé a střední obce ČR“.

V kapitole č. 2 je uvedena analýza možností využití komunitárních finančních prostředků s jinými způsoby financování u malých a středně velkých obcí v ČR. Vzhledem ke třem porovnávaným formám financování- ze zdrojů EU, vlastními zdroji a úvěrem- je v práci popsán rozpočet EU a místní rozpočet. Dále se kapitola věnuje novému finančnímu období EU na roky 2007- 2013 a jsou popsány Operační programy ČR na období 2007- 2013.

Kapitola č. 3 se zabývá komparativní analýzou komunitárních finančních prostředků s dalšími způsoby financování u malých a středně velkých obcí ČR na příkladu konkrétní obce Brniště. Je uveden přehled příjmů a výdajů obce. Jako zdrojová data jsou použity účetní výkazy obce Brniště v letech 1997 až 2006. Na základě těchto údajů je provedena předpověď peněžních prostředků na účtu obce. Následuje komparace financování investiční akce „Výstavba sportovně- kulturního areálu Lesní zátiší Brniště“ třemi způsoby financování- z vlastních zdrojů, z finančních prostředků EU a úvěrem. Cílem práce je určení nejvhodnější formy financování a to nejen z finančního, ale i administrativního hlediska.

2. ANALÝZA MOŽNOSTÍ VYUŽITÍ KOMUNITÁRNÍCH FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ S JINÝMI ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ U MALÝCH A STŘEDNĚ VELKÝCH OBCÍ V ČR

Tato kapitola se zabývá rozpočtem EU a rozpočtovým procesem na obecní úrovni. Vzhledem ke třem porovnávaným možnostem financování investičního projektu jsou popsány Operační programy ČR na období 2007- 2013, z příjmů plynoucích do rozpočtu obce dotace a návratné příjmy, představované úvěrem. Dále je představena nová finanční perspektiva EU na období 2007- 2013.

2.1. ROZPOČET EU

Rozpočet Evropské unie slouží k financování politik Evropské unie a k finančnímu zajištění fungování EU jako takové. Svým charakterem i velikostí se liší od rozpočtů národních států. Podle Evropské komise je velikost rozpočtu EU vyjádřeného jako podíl na hrubém národním důchodu od roku 2002 omezena stropem ve výši 1,24%. Objem prostředků spravovaných rozpočtem EU je vzhledem k jejímu ekonomickému potenciálu, počtu obyvatel a rozloze velice malý. Proto EU svojí činností i financemi většinou jen doplňuje aktivity členských států [8].

Na Evropskou unii je možno aplikovat některé poznatky teorie veřejných financí¹. Musgrave (1959) definuje tři hlavní funkce rozpočtové politiky a veřejných financí, a to *alokační, distribuční a stabilizační funkci*.

- **Alokační funkce** je pokládána za klasickou funkci ekonomiky, kdy má docházet k takové alokaci statků a služeb, která uspokojí veřejné potřeby. Pokud tedy zahrneme financování ze strukturálních fondů do alokační funkce, docházíme k závěru, že tuto funkci veřejných financí se rozpočtu EU daří plnit. Výjimkou je

¹ Veřejné finance jsou tvořeny peněžními vztahy, které se týkají činností veřejných institucí a zájmů, kde vystupuje jako jeden ze subjektů veřejná moc (vláda na nejrůznějších úrovních tj. stát, regionální samospráva, obec). Jsou možné i alternativní definice, např.: veřejné finance představují tu část finančního systému národního hospodářství, která prochází přerozdělovacím procesem cestou veřejných rozpočtů, rozhoduje se o nich veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.

financování společné zemědělské politiky. Zemědělskou produkci nelze považovat za veřejný statek .

- **Redistribuční roli** veřejných financí lze z hlediska EU mluvit pouze omezeně. Na to poukazuje fakt, že země, které dominantně financují rozpočet EU již tak velkoryse přispívají nechtějí nebo alespoň chtějí více rozhodovat o tom, kam budou jejich příspěvky směřovány. Na příjmové straně je tedy klíčové dosažení rovnováhy, spočívající především v další připravenosti bohatých zemí nadále financovat rozpočet EU. Jedná se o Německo, Rakousko, Nizozemsko, Švédsko či Velkou Británii.
- Vzhledem ke své velikosti rozpočet EU nenaplnuje ani další funkci veřejných financí a to **funkci stabilizační**. Nemá dostatečné prostředky, aby mohl v případě výkyvů ekonomického cyklu zajišťovat makroekonomickou stabilitu.

2.2. ROZPOČTOVÉ ZÁSADY

Finančním nařízením Rady EU je stanoveno devět základních zásad rozpočtového zákona, které mají jasně vymezit pravidla tvorby a provádění rozpočtu EU.

Jsou to:

- **zásada jednoty a zásada věrnosti zachycení**- pro efektivní kontrolování zdrojů EU musí být všechny příjmy a výdaje zachyceny v jediném dokumentu; rozpočet nesmí obsahovat přiděly na položky, jejichž financování nelze považovat za nezbytné; tato zásada jednoty je v několika případech porušována, např. finanční aktivity Evropské investiční banky, operace vojenského nebo obranného charakteru;
- **zásada každoročnosti**- rozpočet se vztahuje vždy k finančnímu roku, který se shoduje s rokem kalendářním; z nutnosti financovat víceleté programy se rozlišují přiděly na závazky a přiděly na platby; *přiděly na závazky* zahrnují celkové náklady právních závazků vstupujících do rozpočtu finančního roku; reprezentují operace trvající déle než jeden rok; *přiděly na platby* zahrnují výdaje vyplývající ze

závazků vstupujících do rozpočtu příslušného nebo předchozích finančních let; nevyrovnané závazky pak jsou rozdílem mezi příděly na závazky a příděly na platby; jsou způsobeny časovým rozdílem mezi dobou, kdy závazky vstoupí do rozpočtu, a dobou, kdy jsou provedeny příslušné platby;

- **zásada vyrovnanosti**- příjmy a výdaje musí být v rovnováze; Unie není oprávněna půjčovat si prostředky na krytí deficitních rozpočtů; bilance je dána rozdílem mezi příjmy a příděly na platby daného roku; rozpočet je sestavován na bázi odhadu; pokud skončí přebytkem, je převeden do dalšího finančního období; deficit je jako příděl na platby zanesen na výdajovou stranu rozpočtu na následující rok; financování neočekávaných výdajů musí být zachyceno dodatkovým rozpočtem, který provede přesun mezi příděly v rámci schváleného rozpočtu nebo si vyžádá dodatečné zdroje;
- **zásada všeobecnosti**- celkové příjmy musí pokrýt celkové příděly na platby. Rozpočtové příjmy jsou bez rozdílu užity na financování všech výdajů;
- **zásada nepřirazenosti**-vyžaduje, aby příjmy nebyly předem vyčleněny na hrazení určitých výdajů rozpočtu;
- **zásada hrubého rozpočtu**- všechny příjmy a výdaje jsou plně zahrnuty v rozpočtu, aniž by mezi nimi docházelo k vzájemným úpravám;
- **zásada přesného stanovení**- všechny příděly musí být odůvodněny a musí být přiřazeny určitému cíli; tím se dá zabránit nejasnostem při rozdělování přídělů jak ve fázi schvalování, tak ve fázi provádění rozpočtu; rozpočet je horizontálně rozdělen do souhrnné bilance příjmů a osmi institucionálních sekcí:
 - A. Sekce I: Evropský parlament.
 - B. Sekce II: Rada EU
 - C. Sekce III: Evropská komise
 - D. Sekce IV: Evropský soudní dvůr
 - E. Sekce V: Evropský účetní dvůr
 - F. Sekce VI: Hospodářský a sociální výbor
 - G. Sekce VII: Výbor regionů
 - H. Sekce VII: Evropský ombudsman a Evropský úřad pro dohled nad ochranou dat

Vertikálně jsou sekce rozděleny do titulů, kapitol, článků a položek. Souhrnná bilance příjmů se člení následovně:

- A. Titul 1: Vlastní zdroje
- B. Titul 2: Finanční příspěvky
- C. Titul 3: Rozpočtové přebytky
- D. Titul 4: Různé daně Společenství, dávky a poplatky
- E. Titul 5: Příjmy z administrativní činnosti institucí
- F. Titul 6: Příspěvky na programy Společenství, splátky výdajů a příjmů za služby poskytnuté proti platbám
- G. Titul 7: Úroky z prodlení a pokuty
- H. Titul 8: Výpůjční a úvěrové aktivity
- I. Titul 9: Ostatní příjmy

Nomenklatura bilance příjmů v jednotlivých institucionálních sekcích je totožná s nomenklaturou souhrnné bilance příjmů. Nomenklatura bilance výdajů je následující:

- A. Titul 1: Výdaje určené zaměstnancům institucí ES
- B. Titul 2: Budovy, vybavení a různé operativní výdaje
- C. Titul 3: Výdaje pramenící ze zvláštních funkcí poskytovaných institucemi ES
- D. Titul 4: Meziinstitucionální spolupráce, služby a činnosti
- E. Titul 5: Zpracování dat
- F. Titul 6: Personální a administrativní výdaje delegací ES
- G. Titul 7: Decentralizované výdaje na podpůrný personál a administrativu
- H. Titul 10: Ostatní výdaje

Výjimku z této nomenklatury tvoří přiděly v Sekci III- Evropská komise, jež jsou rozděleny na dvě části: Část A a Část B. Část A zahrnuje administrativní výdaje:

- A. Dotace různým institucím, účast na událostech prospěšných Unii;
- B. Výdaje meziinstitucionální povahy (penze zaměstnancům institucí...)

Část B obsahuje operativní výdaje. Vertikálně se dělí do subsekcí, titulů, kapitol, článků a položek. Dělení subsekcí je následující:

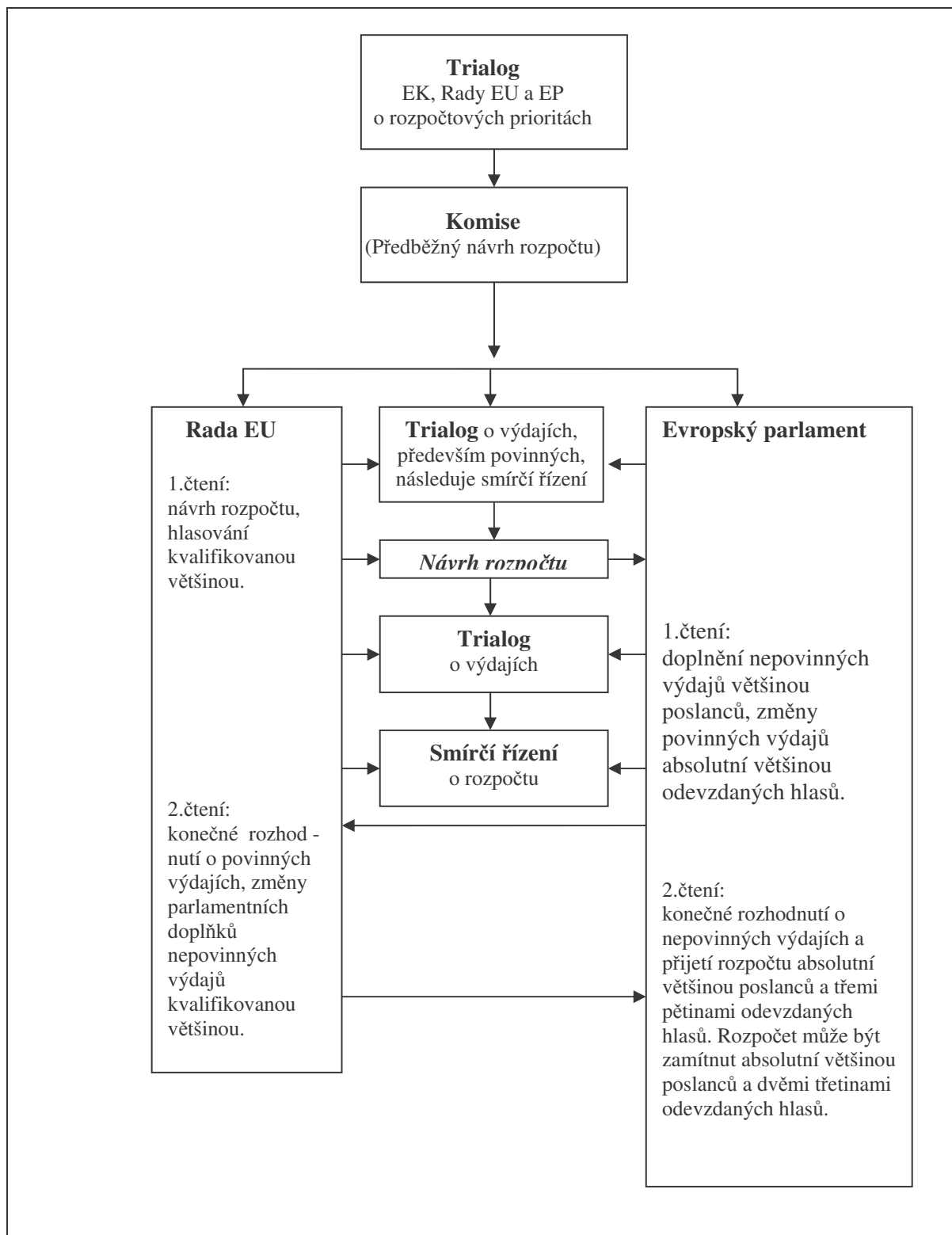
- A. Subsekce B1: Zemědělský orientační a záruční fond- záruční sekce, Měnové rezervy
- B. Subsekce B2: Strukturální operace
- C. Subsekce B3, B4, B5 a B6: Vnitřní politiky
- D. Subsekce B7: Vnější vztahy, Rezervy a naléhavé pomoci
- E. Subsekce B8: Společná zahraniční a bezpečnostní politika- operativní výdaje společných akcí
- F. Subsekce B0: Záruky a rezervy- Záruční fond pro zahraniční vztahy, Garanční rezervy.
 - **zásada řádného finančního hospodaření**- rozpočtové přiděly musí být použity v souladu se zásadami hospodárnosti, užitku a účinnosti; *zásada hospodárnosti* vyžaduje, aby byly zdroje využívány v odpovídajícím čase, v odpovídajícím množství, v odpovídající kvalitě a za nejvýhodnější ceny; *zásada užitku* požaduje efektivní vztah mezi používanými zdroji a dosaženými výsledky; *zásada účinnosti* vyžaduje dosahování vytčených cílů a zamýšlených výsledků; rozpočet má sloužit k financování aktivit, které jsou přesně stanovené, měřitelné, dosažitelné, významné a časově vymezené; dosahování vytčených cílů je monitorované ex-ante i ex- post příslušnými institucemi;
 - **zásada průhlednosti**- do dvou měsíců od jeho přijetí musí předseda Evropského parlamentu rozpočet a dodatkový rozpočet zveřejnit v Oficiálním věstníku EU; konsolidovaná účetní závěrka spolu se zprávou o finančním řízení předloženou každou z institucí musí být rovněž v tomto věstníku zveřejněny; v příloze věstníku musí být uvedeny informace o výpůjčních a úvěrových aktivitách EU ve vztahu k třetím stranám; účetní závěrka musí obsahovat také informace o Záručním fondu pro zahraniční vztahy[8].

2.3. ROZPOČTOVÁ PROCEDURA

Na přípravě rozpočtu EU se podílejí všechny její instituce. Komise vytváří na základě údajů ostatních institucí EU předběžný návrh rozpočtu obsahující souhrn příjmů a výdajů pro Evropskou unii jako celek. Právo schvalovat a měnit ho mají pouze Rada EU a

Evropský parlament. Tyto dvě instituce nemají stejné pravomoci. Od roku 1970, kdy rozhodnutím Rady Parlament dostal právo společně s Radou přijímat rozpočet, dochází k posilování pravomocí Parlamentu. V dalších letech získává Parlament právo provádět finální úpravy nepovinných výdajů a právo rozpočet zamítnout. Následně dochází k rozporům mezi Radou a Parlamentem, a několika opatřeními k jejich nápravě. Problémy jsou způsobeny především rozdílným pohledem na rozpočet EU. Pro Radu je rozpočet nástroj účetnictví, oraz přijatých politik a mezivládních jednání, jejichž závěry nelze příliš měnit, kdežto pro Parlament představuje rozpočet ohodnocení potřeb Společenství a šanci pro utváření politik Společenství. Od roku 1988 proběhlo několik rozpočtových reforem s cílem usnadnit schvalování rozpočtu [8]. Proces rozpočtové procedury zachycuje následující schéma:

Obr. č.1: Rozpočtový proces EU

Zdroj: König P., Lacina L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha: C. H: Beck, 2004, ISBN 80-7179-846-0.

Podle finančního nařízení Rady EU musí Evropský parlament, Rada EU, Evropský soudní dvůr, Účetní dvůr, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Ombudsman a Evropský úřad pro dohled nad ochranou dat zaslat do 1. července Evropské komisi a rozpočtovým autoritám odhad svých příjmů a výdajů. Stejně tak musí učinit Komise s odhadem svých příjmů a výdajů. Do 1. září musí Komise Radě předložit předběžný návrh rozpočtu obsahující souhrn příjmů a výdajů pro Evropskou unii jako celek. Komise se při sestavování předběžného rozpočtu řídí následujícími pravidly:

- schopnost využít přiděly při snaze o udržení vztahu mezi přiděly na závazky a přiděly na platby;
- možností započítání nových aktivit formou pilotních projektů, nových přípravných činností nebo pokračováním právě končících víceletých aktivit po zvážení, zda bude možné zajistit tzv. základní právní akt;
- nutností zajistit, aby změny ve výdajích ve vztahu k předchozímu roku respektovaly omezení daná rozpočtovou disciplínou [8].

Provádění rozpočtu vyžaduje přijetí základního právního aktu ve formě sekundárního právního aktu (nařízení, směrnice nebo rozhodnutí). Tato legislativa stanovuje základní pravidla pro činnost Unie a provádění výdajů rozpočtu. Výjimku z povinnosti podléhat základnímu právnímu aktu má financování činností, které spadají do kompetencí EU:

- přiděly na pilotní programy zkušebního charakteru cílené na testování proveditelnosti a užitečnosti dané činnosti; odpovídající přiděly na závazky mohou být do rozpočtu zaneseny jen po dobu dvou finančních let; jejich výše nesmí překročit 32 mil. EUR;
- přiděly vztahující se k přípravným činnostem majícím za cíl připravit návrhy s výhledem na přijetí unijního opatření; odpovídající přiděly na závazky mohou být do rozpočtu zaneseny jen pro dobu tří finančních roků; jejich výše nesmí překročit 75 mil. EUR;
- přiděly na specifické nebo dokonce neurčité činnosti Komise plynoucí z jejich institucionálních výsad jiných než její legislativní iniciativy a zvláštních práv na ni přenesených Smlouvami;
- přiděly určené na fungování institucí v rámci jejich administrativní autonomie [8].

Průběh schvalování rozpočtu je zanesen v Amsterodamské smlouvě. V devadesátých letech Parlament prosazuje zavedení dialogu o rozpočtových prioritách před zveřejněním předběžného návrhu rozpočtu a smírčí jednání o povinných výdajích. Poté, co Komise předloží předběžný návrh rozpočtu, začíná schvalovací procedura Rady EU a Evropského parlamentu. Má-li Rada EU v úmyslu odchytil se od předběžného návrhu, konzultuje s Komisí, a v případě potřeby i s jinými zúčastněnými orgány. Chce-li Rada změnit povinné výdaje, vede o nich smírčí řízení s Parlamentem. Z předběžného návrhu rozpočtu se v 1. čtení stává návrh rozpočtu, který Rada přijímá kvalifikovanou většinou. Do 5. října jej předkládá Evropskému parlamentu. Ten může většinou hlasů svých poslanců doplnit nepovinné výdaje návrhu rozpočtu². Pokud obě rozpočtové autority nedosáhly shody během předcházejícího smírčího jednání, mohou většinou odevzdaných hlasů Radě navrhnout také změny povinných výdajů tohoto návrhu. Avšak pokud parlament do 45 dní rozpočet schválí, nebo nenavrhne změny či doplňky návrhu, je rozpočet s konečnou platností schválen.

Při 2. čtení, před nímž Rada s Parlamentem vede opět smírčí řízení, platí pravidlo, že Rada určuje konečnou velikost povinných výdajů. Parlament již tuto velikost následně změnit nemůže. Může jen rozpočet zamítnout jako celek. Po konzultaci s Komisí tedy může v rámci nepovinných výdajů Rada kvalifikovanou většinou změnit kterýkoli doplněk přijatý Evropským parlamentem. Pokud jde o změny povinných výdajů, navržené Parlamentem, je rozhodující, zda tyto změny zvyšují celkovou velikost rozpočtu. Pokud ji nezvyšují, potom jen kvalifikovaná většina v Radě může zamítnout Parlamentem navržené změny. Vede-li změna navržená Parlamentem ke zvýšení rozpočtu, může Rada návrh změn přijmout jen kvalifikovanou většinou. Z druhého čtení v Radě se upravený návrh dostává do 2. čtení v Parlamentu. Parlament již nemůže měnit povinné výdaje, ale do 15

² Je pro ně každoročně stanovena maximální sazba, o které mohou být výdaje stejné povahy oproti běžnému rozpočtovému roku zvýšeny. Po projednání s Výborem pro hospodářskou politiku Komise určí maximální sazbu podle vývoje objemu HND v EU, průměrné změny rozpočtů členských států a vývoje životních nákladů během předchozího rozpočtového roku. Pokud jsou Evropský parlament, Rada nebo Komise přesvědčeny, že činnost Unie nutně vyžaduje překročení této sazby, může být dohodou Rady a Parlamentu stanovena sazba nová. Rada v tomto případě rozhoduje kvalifikovanou většinou, parlament většinou hlasů svých poslanců a třípětinovou většinou odevzdaných hlasů.

dnů po předložení návrhu rozpočtu může doplnit nebo zamítnout většinou hlasů svých poslanců a třípětinovou většinou všech odevzdaných hlasů změny doplňků nepovinných výdajů provedené Radou a schválit rozpočet. Jestliže Parlament v této lhůtě nepřijme žádné usnesení, považuje se rozpočet s konečnou platností za uzavřený. Po skončení řízení v Parlamentu vyhlásí jeho předseda, že rozpočet je s konečnou platností schválen. Evropský parlament může ze závažných důvodů většinou hlasů svých poslanců a dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů návrh rozpočtu zamítnout a požadovat předložení návrhu nového [8].

2. 4. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA PŘÍJMŮ PLYNOUCÍCH DO ROZPOČTU EU

System vlastních zdrojů je stanoven rozhodnutím Rady. System musí být schválen jednomyslně a ratifikován jednotlivými parlamenty členských zemí. Současný system je založen na čtyřech hlavních zdrojích, z kterých EU financuje dohodnuté výdaje.

Mezi vlastní zdroje EU patří:

- **tradiční zdroje-** zemědělské poplatky a dávky z cukru, cla,
- **část příjmů z DPH členských států,**
- **čtvrtý zdroj založený na HND,**
- **tzv. opravný mechanismus.**

Zemědělské poplatky představují dávky, prémie, dodatečné částky nebo položky a další poplatky, které vyplývají ze společné zemědělské politiky a obchodu se zemědělskými produkty s nečlenskými státy. Tento zdroj představuje v rozpočtu EU kapitola 10. Součástí této skupiny jsou i dávky a další poplatky v rámci společného trhu s cukrem, které představují v rozpočtu EU kapitolu 11.

Clas představuje kapitola 12 rozpočtu EU. Patří sem cla vybraná členskými státy za zboží dovážené do EU ze třetích zemí a cla vyplývající ze Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli. Cla jsou stanovena ve společném celním sazebníku.

Tradiční zdroje nejsou pro financování výdajů EU dostatečné. Proto je vybírána část příjmů z DPH a zdroj založený na HND.

Význam příjmů z DPH členských zemí postupně klesá. V rozpočtu je představován kapitolou 13. V současnosti představuje okolo 15% vlastních zdrojů.

Zdroj z HND představuje v současné době asi 70% vlastních zdrojů rozpočtu EU. Je počítán procentním podílem jednotně vůči HND každého členského státu. V rozpočtu EU je zachycen v kapitole 14. Zdroj z HND byl zaveden kvůli náročnosti společné zemědělské politiky a potřeby financovat strukturální fondy a Kohezní fond. Je považován za zdroj zvyšující spravedlnost, protože výpočet z HND odráží platební schopnosti jednotlivých zemí.

Součástí systémů vlastních zdrojů je také opravný mechanismus. Ten omezuje platby Spojeného království do vlastních zdrojů EU kvůli rozpočtové nerovnováze a současně zvyšuje platby ostatních členských zemí. Účel mechanismu je opravit rozpočtovou nerovnováhu vůči Spojenému království. Výpočet korekce je stanoven rozhodnutím 2000/597/ES, Euroatom a provádí ho Komise [21].

Příjmy plynoucí do rozpočtu EU podle jednotlivých kapitol ukazuje tabulka č. 1 . Pro srovnání jsou uvedeny hodnoty za rok 2006 a 2007.

Tabulka č.1: **Hlava 1- vlastní zdroje**

Kapitola	Okruh	rozpočet 2007	rozpočet 2006
10	zemědělské poplatky stanovené v rámci společné zemědělské politiky orgány Evropských společenství na obchod s nečlenskými státy podle článku 2, odstavce 1, písmene a) (rozhodnutí 2000/597/ES, Euroatom)	1 486 700 000	763 500 000
11	dávky a ostatní poplatky stanovené v rámci společné organizace trhu s cukrem podle článku 2, odstavce 1, písmene a) (rozhodnutí 2000/597/ES, Euroatom)	532 513 000	556 200 000
12	cla a ostatní poplatky uvedené v článku 2 odstavce 1 písmene b) (rozhodnutí 2000/597/ES, Euroatom)	15 287 900 000	12 905 400 000
13	vlastní zdroje pocházející z daně z přidané hodnoty podle článku 2, odstavce 1, písmene d) (rozhodnutí 2000/597/ES, Euroatom)	17 827 409 252	15 884 321 797
14	vlastní zdroje vycházející z hrubého národního důchodu podle článku 2, odstavce 1, písmene d) (rozhodnutí 2000/597/ES, Euroatom)	78 279 615 655	78 258 774 594
15	oprava rozpočtové nevyváženosti	0	0
	Hlava 1 celkem	113 414 137 916	108 368 196 391

Zdroj: www.europa.eu

2.5. VÝDAJOVÉ POLITIKY

Z pohledu rozpočtové procedury je důležité členění rozpočtových výdajů na *povinné* a *nepovinné*. O povinných výdajích rozhoduje Rada, o nepovinných Parlament. Povinné výdaje jsou takové, které musí být rozpočtovými autoritami do rozpočtu zaneseny na základě právních závazků vyplývajících ze Smluv nebo na základě právních aktů vyplývajících ze Smluv [8].

2.5.1. ČLENĚNÍ VÝDAJOVÝCH POLITIK

Přestože je Evropská unie jednou z nejbohatších částí světa, existují mezi jejími regiony nápadné rozdíly, pokud jde o příjem a příležitosti, je nutné řešit problémovou zemědělskou politiku, dopravní a komunikační sítě atd. K naplňování cílů Evropské unie slouží

výdajové politiky. Oblasti, do kterých plynou prostředky z EU, se rozdělují podle toho, jak dalece jsou rozhodovací pravomoci přeneseny na nadnárodní úroveň. Podle míry přesunu hovoříme o politikách společných, komunitárních (sdílených) a doplňujících.

Společné politiky představují klíčové oblasti, ve kterých členské země zcela delegovaly pravomoci na orgány EU. Patří sem obchodní, zemědělská a dopravní politika. Pro země eurozóny i měnová politika.

Oblastem, kde členské státy přenesly svou působnost na orgány EU/ES **jen částečně**, říkáme komunitární neboli koordinované politiky. Jejich samotná realizace tedy spočívá na členských státech, zatímco koordinace a harmonizace spadá do nadnárodní působnosti (do působnosti orgánů Evropské unie).

Mezi komunitární politiky patří:

- Jednotný vnitřní trh,
- regionální politika,
- ochrana spotřebitele,
- ochrana životního prostředí,
- energetická politika,
- podpora výzkumu a technologického vývoje,
- sociální politika,
- vzdělávání atd.

Doplňující kompetence má Evropská unie v oblastech, kde svou činností podporuje politiku jednotlivých členských zemí. Pravomoci zůstávají v rukou národních vlád. Členské země například samy rozhodují o své vnitřní organizaci, systému veřejné správy, organizaci svých bezpečnostních složek, justice, zdravotnictví, výši mezd atd. Do této kategorie náleží např. hospodářská politika, zaměstnanost, vzdělání, věda a výzkum, ochrana veřejného zdraví, kultura nebo celní spolupráce [21].

2. 5. 2. NOVÁ FINANČNÍ PERSPEKTIVA 2007- 2013

Nová finanční perspektiva 2007-13 je čtvrtou srovnatelnou finanční perspektivou EU, existující od roku 1988. První z nich byla Delorova finanční perspektiva (1988-1992), na ní navázala sedmiletá Delorova perspektiva (1993-1999). Třetí finanční perspektivou se stala Agenda 2000 (2000-2006). V nové finanční perspektivě na období 2007- 2013 je implementováno odpovídající povzbuzení inovace, dopravy, vzdělání a tréninkové programy, zaměřené na viditelná zlepšení, která mohou prospět mnoha lidem v EU. Nová finanční pravidla odsouhlasená společně z rozpočtem mají zjednodušit přístup k fondům EU. Má se také zlepšit transparentnost pro evropskou veřejnost při získávání dotací.

Obsahová náplň finanční perspektivy je rozepsána do jednotlivých kapitol. Pro období 2007-2013 byl v návrhu Komise počet kapitol zredukován z osmi na pět. Těchto pět kapitol odráží momentálně středně- a dlouhodobé priority politik EU a jejich finanční krytí. Maximální celkový výdajový strop nové finanční perspektivy činí 862, 363 mld. EUR, což je ekvivalent 1,045% hrubého národního důchodu EU. Ve srovnání s rokem 2006 se jedná o 5% růst rozpočtových výdajů [19]. Podrobná struktura finanční perspektivy 2007-2013 pro jednotlivá léta je uvedena v následující tabulce č. 2.

Tabulka č.2: Struktura nové finanční perspektivy pro jednotlivá léta (mld. EUR, ceny roku 2004)

příděly na závazky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Kapitola 1: Udržitelný růst	51,09	52,15	53,33	54	54,95	56,38	57,84	379,74
1 a. konkurence pro růst a zaměstnanost	8,25	8,86	9,51	10,2	10,59	11,75	12,6	72,12
1 b. soudržnost pro růst a zaměstnanost	42,84	43,29	43,8	43,8	44	44,63	45,24	307,62
Kapitola 2:								
Ochrana a správa přírodních zdrojů	54,97	54,31	53,65	53,02	52,39	51,76	51,15	371,24
z toho zemědělství - výdaje související z trhem, přímé platby	43,12	42,7	42,28	41,86	41,45	41,05	40,65	293,11
Kapitola 3: Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost	1,12	1,21	1,31	1,43	1,57	1,72	1,91	10,27
3 a. svoboda, bezpečnost, spravedlnost	0,6	0,69	0,79	0,91	1,05	1,2	1,39	6,63
3 b. občanství	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52
Kapitola 4: EU jako globální hráč	6,28	6,55	6,83	7,12	7,42	7,74	8,07	50,01
Kapitola 5: Správný výdaje	6,27	6,9	7,05	7,18	7,32	7,45	7,68	50,3
Kompenzace	0,42	0,19	0,19					
Celková rozpočtová částka	120,6	121,31	122,36	122,75	123,64	125,06	126,65	862,36
% HND EU	1,1	1,08	1,06	1,04	1,03	1,02	1	1,045

Zdroj: www.csas.cz

Tabulka č.2 ukazuje jednotlivé kapitoly finanční perspektivy pro období 2007-2013.

Obsahová náplň jednotlivých kapitol je následující:

- **Kapitola 1. Udržitelný růst**- investice do soutěživosti a posílení soudržnosti v regionech (43%);
- **Kapitola 2. Ochrana a správa přírodních zdrojů**- podpora a rozvoj venkova, ochrana životního prostředí (11%), reforma evropského zemědělství a zajištění vyšší kvality (34%);
- **Kapitola 3. Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost**- ochrana zdraví a spotřebitelských práv, povzbuzení veřejného dialogu, Evropa bezpečnější místo pro život (1%);
- **Kapitola 4. EU jako globální hráč**- propagace vyváženého rozvoje, míru a bezpečnosti ve světě (5%);
- **Kapitola 5. Správní výdaje**- zahrnuje ostatní výdaje včetně administrativy (6%) [21].

V sub-kapitole 1 a. sledujeme postupný nárůst částky a v závěru období se oproti počátku zvyšuje přibližně o 50 %. V rámci této kapitoly existuje prostor pro prosazení cílů v oblastech výzkumu a vývoje, propojování Evropy prostřednictvím dopravních a komunikačních sítí, vzdělávání a profesního tréninku, podpory konkurenceschopnosti na integrovaném Jednotném vnitřním trhu, zejména v oblasti služeb a pracovní síly a sociální politiky. Prioritní oblastí zde bude zejména rozvíjení Trans- evropské dopravní sítě a podpora výzkumných projektů i mimo oblast Strukturálních fondů. Sub-kapitola 1b. nese nejpodstatnější část výdajů v kapitole Udržitelného růstu. Tato kapitola představuje strukturální a kohezní politiku. Počínaje rokem 2008 dochází v procesu integrace EU k průlomové záležitosti- objem výdajů na strukturální a kohezní politiku poprvé převyší objem výdajů na zemědělské účely (kapitola 2). Operace strukturální a kohezní politiky i nadále přispívají k naplnění příslušných ustanovení zakládající Smlouvy, zaměřených na odstraňování rozdílů mezi úrovní rozvoje jednotlivých členských států a jejich regionů. Počínaje květnovým rozšířením roku 2004 se výrazně prohloubily ekonomické a sociální rozdíly na regionální i národní úrovni.

Strukturální a kohezní politika respektuje tři hlavní cíle dané v dokumentu Komise „Strategický rámec Společenství“ z června 2005:

- konvergenční- Tento cíl vychází ze stejné konstrukce jako cíl na podporu podrozvinutých regionů, je tedy zaměřen na urychlení konvergenčního procesu nejméně rozvinutých regionů a členských států. I nadále platí, že regiony o financování ze strukturálních fondů se v rámci tohoto cíle mohou ucházet regiony NUTS II., jejichž DPH na obyvatele za období 2000-2002 je menší než 75% průměru EU. Členské státy se mohou ucházet o čerpání z Kohezního fondu, pokud mají hrubý národní důchod na obyvatele za období 2001-2003 menší než 90% průměru EU-25.;
- regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- teritoriální spolupráce- Nový cíl zaměřený na posílení přeshraniční spolupráce, spolupráce mezi zeměmi a regiony v rámci EU a založení kooperačních sítí zaměřených na výměnu zkušeností a pozitivních příkladů. Patří sem regiony na úrovni NUTS III [19] .

V rámci cíle konvergence bude alokováno 81,7 % (251,33 mld. EUR) prostředků na strukturální a kohezní politiku. Z toho je 24,5 % (61,518 mld. EUR) určeno na projekty financované z Kohezního fondu a 5,0 % (12,521 mld. EUR) pro účely členských států a regionů, ovlivněných tzv. statistickým efektem³. V rámci cíle regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti je vyčleněno 15,8 % (48,789 mld. EUR). Zbývajících necelých 2,5% (7,5 mld. EUR) je určeno na podporu teritoriální spolupráce. Celkově je na kapitulu 1. vyčleněno 54,9 mld. EUR, což představuje růst oproti minulému období o 15,4%.

Kapitola 2, do níž spadají dotace na společnou zemědělskou politiku, zůstává i nadále jednou ze dvou objemově nejvýznamnějších rozpočtových položek. V souladu s reformou zemědělství v EU se celková částka určená na přímé platby a podporu tržních ukazatelů zvýší oproti minulému období jen mírně, o 0,6%. Celková částka činí 42,7 mld. EUR.

³ V důsledku rozšíření EU se ekonomická prosperita některých členských států a regionů v rámci EU- 15 statisticky, avšak nikoliv reálně zvýšila vůči průměru EU- 25, čímž tyto ztratily nárok na určité formy podpory z fondů EU, tento fakt je částečně kompenzován.

Výdaje na rozvoj venkova však vzrostou o 3%. Celková suma určená pro rozvoj venkova činí 12,4 mld. EUR. Celková částka kapitoly 2. činí 56,3 mld. EUR a jedná se o zvýšení o 1% oproti minulému období.

V kapitole 3. EU působí na poli svobody, bezpečnosti, a spravedlnosti. Tato výdajová položka představuje i podporu kultury nebo veřejného zdraví. Celková částka 1,2 mld. EUR představuje růst 6,5%.

V kapitole 4. EU jako globální hráč EU podporuje stabilitu, mír a prosperitu za naše hranice. Jedná se o pomoc kandidátským a potenciálně kandidátským zemím západního Balkánu. Celková částka představuje 1,2 mld. EUR. 1,4 mld. EUR je vyčleněna na podporu vývoje sousedních zemí východu a jihu. Pro rozvoj dalších oblastí (Afrika, Asie, Latinská Amerika) EU vyčlenila 2,2 mld. EUR. Tato částka je o něco nižší než v roce 2006, protože v tomto roce byly výdaje navýšeny o pomoc po ničivých vlnách tsunami. Dlouhodobá podpora regionů se ale fakticky zvýšila. Celková částka kapitoly 4. je 6,8 mld. EUR, meziroční nárůst činí 4,5%.

Kapitola 5. obsahuje administrativní výdaje v částce 6,9 mld. EUR. Dále kompenzace, které mají zajistit, aby nové členské státy zachovávaly v prvních letech po vstupu pozitivní rozpočtovou bilanci. Pro Bulharsko a Rumunsko je vyčleněna částka 0,4 mld. EUR [21].

Výdajové politiky je nutno chápat nejen jako zdroje financování, ale hlavně jako příspěvek k naplňování integračního procesu.

2. 6. STRUKTURÁLNÍ FONDY

Strukturální fondy jsou důležitým finančním zdrojem z EU z hlediska tématu DP. Jak ukazuje následující text, právě ze strukturálních fondů mají členské státy velkou možnost při čerpání zdrojů. Proto je jim věnována samostatná kapitola.

2. 6. 1. VÝVOJ REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství vymezila Společenství za úkol činnost směřující k zabezpečení „trvalého a vyrovnaného rozvoje“ členských zemí. Politika hospodářské a sociální soudržnosti nebyla na počátku evropské integrace středem zájmu zakládajících zemí. Pouze Itálie měla vzhledem k velkým meziregionálním rozdílům uvnitř státu zájem na aktivizaci regionální politiky na nadnárodní úrovni. Původně tedy regionální politika zůstala v kompetenci národních států. Změna přístupu k zavedení regionální politiky na nadnárodní úrovni byla způsobena ekonomickou situací v 70. letech. V linii vývoje regionální a strukturální politiky EU jsou významná tato období:

- 1975- 1988: Ekonomická krize a první období koordinace RP
- 1989- 1993: Delors I, období po reformě strukturálních fondů 1988
- 1994- 1999: Delors II, období po Maastrichtu a pokračující posilování RP a SP
- 2000- 2006: Agenda 2000
- 2007- 2013: Současná finanční perspektiva 2007- 2013 [8].

2. 6. 2. PRINCIPY REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY

Reforma regionální a strukturální politiky EU v roce 1988 výrazně změnila fungování strukturálních fondů. Do roku 1988 funguje systém financování z Evropského fondu pro regionální rozvoj na kvótní bázi stanovené Radou ministrů a ve srovnání s objemy prostředků alokovaných v rámci národních regionálních politik jde o omezené částky. Nejdůležitější prvky reformy jsou zahrnuty do čtyř hlavních principů:

- **princip koncentrace**- je jedním z nosných pilířů reformy, který zahrnuje zúžení podpory a zaměření na nejvíce postižené oblasti. Dosavadní systém pracoval s předpokladem, že regiony, které byly podporovány v rámci národních politik, mají být podporovány automaticky ze strukturálních fondů. Nově Evropská komise

definovala vlastní strategické Cíle regionální politiky. Původně jich bylo pět, v následných obdobích se mění podle aktuálního stavu v EU

- **princip programování**- je rozdělen do několika kroků, v první fázi jsou na národní úrovni zpracovány Národní (regionální) rozvojové plány. Tyto vymezují přístup státu či regionu k podpoře rozvoje a stanovují soubor podporovaných oblastí, Evropská komise pak vyjednává o podobě a konkrétní formě pomoci poskytované pro dané období ze strukturálních fondů, tato dohoda má podobu Rámce podpory Společenství, třetím krokem je rozvedení schváleného rozvojového plánu do podoby podkládajících Operačních programů, které v rámci určitého sektoru či regionu vymezují sadu priorit a opatření, na které budou navázány konkrétní projekty. Tato činnost je v kompetenci národních orgánů
- **princip doplňkovosti (adicionality)**- byl aplikován již před reformou 1988, z důvodu neefektivnosti používání prostředků ze strukturálních fondů, spočívající zejména v nahrazování národních zdrojů zdroji z fondů, cílem bylo zajistit skutečnou přidanou hodnotu financování projektů z rozpočtu Společenství, podle nařízení 1260/99/ES, Rada EU, „...příspěvky z fondů nemají nahrazovat veřejné výdaje členské země“, princip se odráží ve spolufinancování projektů- národní zdroje mohou být různě kombinovány- státní rozpočet, místní veřejné rozpočty, soukromé zdroje i dluhové financování je doplňováno prostředky fondů
- **princip partnerství**. Je definován jako vytváření vazeb mezi Komisí a všemi kompetentními správními orgány včetně hospodářských a sociálních partnerů, jedná se o rozdělení kompetencí mezi jednotlivé úrovně implementačního systému, zejména mezi Komisi a národní úroveň.

Aplikace **principu programování** přinesla ustanovení základních forem pomoci, které jsou ze strukturálních fondů financovány. Jsou to:

- **Národní iniciativy (cíle)**- rozpracovaná soustava víceletých programových dokumentů zastřešených pro každou členskou zemi Rámcem podpory Společenství. Tyto programové dokumenty, které obsahují analýzu problémových oblastí a návrhy priorit a opatření pro spolufinancování ze strukturálních fondů, jsou

formulovány na úrovni členských zemí. Zvolené priority musí navazovat na strategické Cíle stanovené na úrovni EU pro strukturální fondy,

- **Iniciativy Společenství**- doplňují hlavní proud pomoci prostřednictvím Cílů. Jsou zaměřeny na podporu spolupráce mezi regiony napříč EU a podporu znevýhodněných oblastí
- **Tématická pomoc a inovační akce**- aktivity, kterými Evropská komise podporuje projekty podporující inovační přístup a přípravné monitorovací činnosti týkající se implementace strukturálních fondů [8].

2. 6. 3. VYMEZENÍ ÚZEMÍ PRO ALOKACI PROSTŘEDKŮ POMOCI ZE STRUKTURÁLNÍCH OPERACÍ

Rostoucí význam regionální a strukturální politiky si s rostoucím objemem prostředků vzhledem k regionům vyžádal v průběhu vývoje vytvoření zvláštního územního členění. Tím se stala Nomenklatura územních statistických jednotek NUTS⁴. Její nutnost je dána historickými odlišnostmi ve správním členění jednotlivých členských států a tím i obtížnou srovnatelností z hlediska počtu obyvatel pro potřeby rozhodování o alokaci prostředků. Systém územního členění NUTS byl vytvořen Evropským statistickým úřadem Eurostat ve spolupráci se statistickými úřady jednotlivých členských zemí již na počátku 70. let. Systém NUTS je používán pro následující oblasti:

- sběr dat, rozvoj a harmonizace regionální statistiky na úrovni Unie
- socio- ekonomické analýzy regionů
- zaměření regionální politiky EU.

2. 6. 4. ČLENĚNÍ NUTS A EKVIVALENTNÍ JEDNOTKY ČR

Vzhledem k odlišnostem ve správním členění států nebylo možné v ČR vytvořit všechny požadované úrovně NUTS v rámci stávajících správních struktur. Následné členění bylo

⁴ zkratka z francouzského Nomenclature des Unites Territoriales Statistique

legislativně upraveno v roce 2003 Nařízením o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek (Rada EU 2003) Členění NUTS je následující:

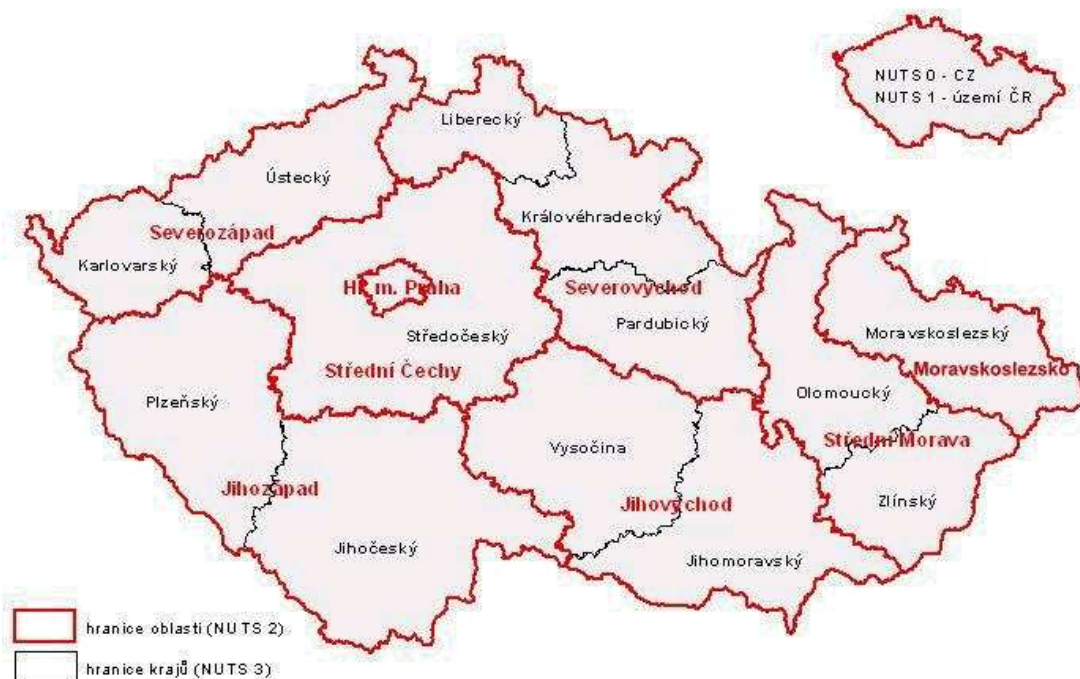
- **NUTS 1-** územní jednotka typu velkých oblastí daného státu, obvykle tvořena několika celky, v ČR tvoří NUTS 1 celá Česká republika,
- **NUTS 2-** nižší jednotka, která obvykle odpovídá úrovni středního článku územně správního členění státu. Populace se pohybuje mezi jedním až dvěma miliony obyvatel, v ČR je 8 územních jednotek NUTS 2, které jsou rozhodné pro čerpání podpory cíle 1 strukturálních fondů,
- **NUTS 3-** jednotka odpovídající úrovni nižšího územně správního celku, V ČR tuto jednotku představují kraje, počet obyvatel se pohybuje mezi 200 000- 400 000,
- **NUTS 4-** jednotka odpovídající v ČR území bývalých okresů
- **NUTS 5-** v ČR se jedná o obce a obce s rozšířenou působností.

Pro základní jednotky NUTS 1-3 jsou stanoveny směrné populační hranice. Jednotky NUTS 4 a 5 jsou pouze doplňující, jejich rozsah je ponechán na členských zemích.

Pro čerpání ze strukturálních fondů je rozhodující jednotka NUTS 2, neboť na tuto územní úroveň je alokována podpora v rámci Cíle 1. Obrázek č. 2. zobrazuje oblasti NUTS 2 a 3 v České republice [20].

Obr. č. 2: Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky

Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky

Zdroj: www.mfcr.cz

Podle zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů je území České republiky s účinností od 1. ledna 2000 rozděleno na 14 krajů včetně území hlavního města Prahy. Krajská úroveň odpovídá rozdělení České republiky na statistické územní jednotky NUTS 3. Regiony NUTS 2 jsou tvořeny jednou až třemi jednotkami NUTS 3. Byly vytvořeny pro potřeby spojené s koordinací a realizací politiky hospodářské a sociální soudržnosti zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a jsou označovány jako regiony soudržnosti. Česká republika se skládá z osmi regionů soudržnosti. Jednotka NUTS 1 je tvořena územím celé České republiky.

Územní jednotky NUTS v ČR pro potřeby statistické a analytické a pro potřeby EU se vymezují takto:

- a) Územní jednotky NUTS 5 - obce
- b) Územní jednotky NUTS 4 - okresy
- c) Územní jednotky NUTS 3 - kraje
- d) Územní jednotky NUTS 2 - regiony soudržnosti

Kraje se sdružují do regionů NUTS 2 takto:

NUTS 2 Praha - je tvořen územím hlavního města Prahy

NUTS 2 Střední Čechy - je tvořen územím Středočeského kraje

NUTS 2 Jihozápad - je tvořen územím krajů Jihočeského a Plzeňského

NUTS 2 Severozápad - je tvořen územím krajů Karlovarského a Ústeckého

NUTS 2 Severovýchod - je tvořen územím krajů Libereckého, Královehradeckého a Pardubického

NUTS 2 Jihovýchod - je tvořen územím krajů Vysočina a Jihomoravského

NUTS 2 Střední Morava - je tvořen územím krajů Olomouckého a Zlínského

NUTS 2 Moravskoslezsko - je tvořen územím kraje Moravskoslezského

e) Územní jednotka NUTS 1 - je tvořena územím celé ČR.

2. 6. 5. PROCES PŘIDĚLOVÁNÍ PROSTŘEDKŮ V RÁMCI STRUKTURÁLNÍCH OPERACÍ

Financování programů je založeno na systému rozpočtových závazků a plateb. **Závazek** představuje finanční dohodu mezi Evropskou komisí a členskou zemí a alokaci prostředků z fondů na jednotlivé programy pomoci. Přidělování závazku ve finančním výhledu nepředstavuje skutečný pohyb zdrojů. Závazky jsou propláceny v ročních splátkách, přičemž první splátka je uhrazena po schválení objemu a formy pomoci ze strany Komise. Následující splátky pak proběhnou do 30. dubna každého roku. **Platba** představuje vlastní výdaj z rozpočtu EU prostřednictvím existující struktury platebních orgánů na úrovni

členských zemí. Příjemci platby tedy nejsou z finančního hlediska v přímém vztahu s Komisí. Platební orgán členského státu je zásadním prvkem systému finančního řízení s vysokou mírou přenesené odpovědnosti za kontrolu oprávněnosti čerpání konečnými příjemci. Výkazy čerpání musí být nominovány v jednotce euro. Tento požadavek platí i pro země mimo eurozónu. Veškeré údaje o nákladech proto musí být přepočítány podle příslušného směnného kurzu platného poslední pracovní den v měsíci předcházejícím ten měsíc, během kterého byl výkaz nákladů sestaven platebním orgánem [8].

2. 6. 6. PŘEHLED NÁSTROJŮ POLITIKY HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI

Hlavní nástroje, prostřednictvím kterých jsou financovány projekty vedoucí k naplnění cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti jsou:

- **Strukturální fondy,**
- **Fond soudržnosti,**
- **Skupina Evropské investiční banky,**
- **Evropský fond solidarity,**
- **Evropská skupina pro teritoriální spolupráci,**
- **Nástroj předvstupní pomoci.**

Politika EU zaměřená na snižování regionálních rozdílů se opírá o čtyři strukturální fondy:

- **Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)**- vznikl v roce 1975, v současnosti se jedná o největší fond z hlediska objemu alokovaných prostředků, je zaměřen na posilování ekonomického potenciálu a podporu strukturálního přizpůsobení regionů zaostávajících a regionů se strukturálními potížemi vyplývajícími z probíhajících hospodářských a sociálních přeměn; ERDF financuje přímé investice do společností za účelem vytvoření pracovních míst, výzkum a inovace, telekomunikaci, životní prostředí, energii a dopravu, finanční instrumenty k podpoře regionálního vývoje a povzbuzení spolupráce mezi městy a regiony;

naplňuje 3 cíle regionální politiky- konvergence, regionální soutěživost a zaměstnanost, evropská teritoriální spolupráce;

- **Evropský sociální fond (ESF)**- vychází z Římské smlouvy o založení EHS a je ze strukturálních fondů nejstarší, slouží k podpoře aktivit na trhu práce, podporuje projekty zaměřené na boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti, rekvalifikace a rozvoj zaměstnanosti
- **Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF)**- je určen na podporu přeměn a rozvoje venkova, má dvě sekce- orientační je strukturálním fondem, záruční sekce je přímým sektorovým nástrojem na podporu společné zemědělské politiky
- **Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (FIG)**- je nejmladším a nejmenším nástrojem, byl založen Maastrichtskou smlouvou v roce 1992, je založen na podporu restrukturalizace rybářského odvětví.

Fond soudržnosti (Kohezní fond, CF) stojí samostatně od strukturálních fondů. Byl založen v roce 1992 Maastrichtskou smlouvou a je zaměřen na spolufinancování velkých infrastrukturních projektů z oblasti dopravy a životního prostředí. Je alokovan na úrovni členských zemí, nikoliv regionů. Má doplnit národní zdroje a umožnit omezení fiskálních dopadů velkých investic. Poskytování pomoci je podmíněno dvěma faktory:

- HND na obyvatele státu, měřený paritou kupní síly, nesmí překročit 90% průměru EU
- Členský stát musí realizovat program hospodářské konvergence.

Míra financování EU poskytovaná Fondem soudržnosti je 80- 85% veřejných výdajů. U Fondu soudržnosti se tedy princip doplňkovosti uplatňuje pouze v omezené míře. Jiný přístup je dán funkcí fondu, který má umožnit chudším zemím provádět infrastrukturní investice bez nebezpečí přílišného zatěžování jejich rozpočtů. V období 2007- 2013 se Kohezní fond zaměřuje na Bulharsko, Kypr, Českou republiku, Estonsko, Řecko, Maďarsko, Litvu, Lotyšsko, Maltu, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Španělsko může čerpat pomoc pouze pokud bude ukazatel HND nižší než v EU-15.

Evropská investiční banka (EIB)- je nástrojem poskytujícím odlišný druh podpory- přispívá k naplňování cílů politiky soudržnosti prostřednictvím poskytování dluhových zdrojů financování projektů. Většina zdrojů proudí do infrastrukturních projektů.

Evropský fond solidarity (EUSF)- byl vytvořen na návrh Evropské komise po ničivých povodních v roce 2002 a následnou teplou vlnou, která zapříčinila lesní požáry a sucho ve vnitrozemských státech. Je to speciální fond odlišný od strukturálních fondů. Členské státy mohou žádat o pomoc z tohoto fondu v případě přírodních katastrof. Není založen pro pokrytí veškerých nákladů spojených s přírodními škodami, např. nekompensuje soukromé ztráty. Je zaměřen na dlouhodobé akce, rekonstrukce, prevenci, na rychlou a efektivní pomoc při pokrytí škod, ubytování atd. Roční rozpočet činí 1 mld. EUR. Jedna čtvrtina této částky každý rok zůstat nevyčerpána do října na pokrytí škod na konci roku.

Evropská skupina pro teritoriální spolupráci (EGTC)- je zaměřena na přeshraniční, mezinárodní a regionální spolupráci. Nepatří mezi strukturální fondy. Členy EGTC mohou být členské státy, regionální a místní autority, asociace a další veřejné subjekty. Umožňuje spolupráci subjektů z mnoha členských států bez podepsání mezinárodních dohod ratifikovaných národními parlamenty

Nástroj předvstupní pomoci (IPA)- od ledna 2007 IPA nahrazuje programy finanční pomoci EU pro kandidátské země- PHARE, PHARE CBC, ISPA, SAPARD, CARDS a finanční nástroj pro Turecko. Podporuje pět oblastí- přechod a ustanovení budov, přeshraniční spolupráce, regionální rozvoj, lidské zdroje, rozvoj venkovských oblastí. Země jsou pro účely IPA děleny do dvou kategorií- kandidátské státy (Chorvatsko, Turecko, Bývalá Jugoslávie a Makedonie), které mají nárok čerpat finanční prostředky ve všech pěti oblastech a potenciální kandidátské země Západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá hora, Srbsko včetně Kosova), které mohou čerpat zdroje pouze na regionální rozvoj, lidské zdroje a rozvoj venkova[21].

2. 6. 7. OPERAČNÍ PROGRAMY ČR NA OBDOBÍ 2007- 2013

Regionální operační program je taktický dokument zpracovaný na úrovni regionu, který rozpracovává problémové okruhy krajských strategií, pro které bude požadováno spolufinancování ze strukturálních fondů EU.

Zdroje Evropské unie, které má šanci naše republika čerpat v programovém období 2007-2013, vycházejí z obecné politiky EU. Podpora směřuje do těch regionů, které zaostávají oproti regionům vyspělým a prosperujícím. Cílem je zlepšit schopnost regionů vzájemně si konkurovat a zlepšit životní úroveň obyvatel. Česká republika, která je členem EU od 1. května 2004, patří mezi země, které mají možnost využívat více prostředků, než tvoří členský příspěvek. V závěru programovacího období 2000-2006 byla možnost čerpání zdrojů relativně nízká (cca 15 mld. Kč ročně). Pro období 2007- 2013 se pro ČR otevírá možnost získat ročně zdroje z evropských fondů v objemu cca 109 mld. Kč. Tato částka je určující pro regionální politiku v nastávajícím období. Evropské peníze, které bude ČR čerpat, pochází převážně ze Strukturálních fondů. Celková částka pro období 2007- 2013 ze SF je 25,889 mld. Eur. A podílí se na ní hlavně Evropský regionální fond (13,7 mld. Eur), Evropský sociální fond (3,7 mld. Eur) a Fond soudržnosti (8,8 mld. Eur.) Další zdroje lze získat z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (2,8 mld. Eur.) a z Evropského rybářského fondu (25,4 mld. Eur.) [12].

Dotační politika EU sleduje dosažení rychlejšího rozvoje zaostávajících regionů, podporu průmyslových oblastí, které se ocitly v obtížné situaci, ekonomickou diverzifikaci venkovských oblastí a revitalizaci městských částí, obnovy infrastruktury, podpory podnikání, a rozvoje lidských zdrojů. Řešením těchto obecných cílů se v ČR stala soustava operačních programů. Ty jsou v rámci cíle Konvergence rozděleny tématicky (s odpovědností jednotlivých ministerstev) a regionálně (s odpovědností regionů soudržnosti NUTS II). Dále jde v rámci cíle Konkurenceschopnost o dva Programy pro Prahu a v rámci cíle Evropská územní spolupráce se jedná o několik programů přeshraniční spolupráce, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Jednotlivé programy jsou následující:

➤ **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**

Globálním cílem operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost na období 2007-2013 je **„Zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU“**

Specifickými cíli operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost jsou:

- Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů.
- Zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti.
- Posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených.
- Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb.
- Zintenzivnění mezinárodní spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti.

➤ **Operační program Podnikání a inovace**

Globálním cílem Operačního programu Podnikání a inovace je **zvýšit do konce programovacího období konkurenceschopnost české ekonomiky a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy.**

Specifickými cíli operačního programu Podnikání a inovace jsou:

- Zvyšovat motivaci k zahájení podnikání, zintenzivnit aktivitu malých a středních podniků a vytvářet podmínky pro využití nových finančních nástrojů pro zahájení podnikání
- Podpora nových výrobních technologií a vybraných strategických služeb
- Zvýšit účinnost užití energií v průmyslu a využití obnovitelných, případně i druhotných zdrojů energie (vyjma odpory spaloven)
- Úspory energie a obnovitelné zdroje energie, zvyšování inovační výkonnosti podniků

- Posílit inovační aktivity podniků (zavádění inovací technologií, výrobků a služeb). Kapacity pro průmyslový výzkum a vývoj
- Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů Povzbudit spolupráci sektoru průmyslu se subjekty z oblastí výzkumu a vývoje, zkvalitnit infrastrukturu pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace, zefektivnit využití lidského potenciálu v průmyslu a zkvalitnit podnikatelskou infrastrukturu
- Podpora poradenských služeb, zintenzivnění rozvoje poradenských a informačních služeb pro podnikání
- Podpora marketingových služeb

Uvedené formulace globálního a specifických cílů představují souhrnné vyjádření toho, jak mohou české podniky sehrávat v podmínkách budoucí znalostní ekonomiky, postupující globalizace světové ekonomiky a doprovázejících podmínkách úspěšné soutěže o získání podílů

na evropských a světových trzích roli mezinárodně respektovaného a zároveň podporovaného

aktéra udržitelného rozvoje a růstu konkurenční schopnosti nejenom české, ale i evropské ekonomiky.

➤ **Operační program Technická pomoc**

Globálním cílem programu je **dosáhnout efektivního a maximálního účinku při implementaci programů ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti na základě kvalitního řízení, monitorování a vyhodnocování realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti programového období 2007 – 2013 a podpořit dosažení strategických a specifických cílů NSRR a OP.**

➤ **Operační program Výzkum a vývoj pro inovace**

Globálním cílem OP VaVpI je **posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR zajišťujícího růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst v regionech²⁹ tak, aby se ČR stala evropsky významným místem koncentrace těchto aktivit, prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a dalších relevantních subjektů.**

Specifické cíle představují způsoby, které povedou k dosažení globálního cíle. Specifickými cíli programu jsou:

- Posílení výzkumných kapacit v regionech zaměřených zejména na cílený výzkum a zajištění jejich rychlého a efektivního využití na regionální, národní i evropské úrovni.
- Posílení kapacit technicky zaměřeného výzkumu nezbytného pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru a pro rychlý a efektivní přenos výsledků výzkumu a vývoje.
- Posílení vzdělávacích kapacit na vysokých školách pro konkurenceschopnost.
- Specifické cíle spadají do rámce priority NSRR „Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky“. Oba cíle jsou zároveň východiskem pro návrh prioritních os OP VaVpI.

➤ **Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost**

Globálním cílem OP VK 2007 – 2013 je **rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.**

Specifické cíle představují cesty, které povedou k naplnění globálního cíle. Specifickými cíli OP VK jsou:

- Rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.
- Inovace systému terciárního vzdělávání směrem k propojení s výzkumnou a vývojovou činností, větší flexibilitě a kreativitě absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice, zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj a k vytvoření komplexního a efektivního systému, který by podporoval inovační proces jako celek.
- Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR prostřednictvím systému dalšího vzdělávání.

➤ **Operační program Životní prostředí**

Globálním cílem operačního programu Životní prostředí **je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje.**

K naplnění globálního cíle jsou stanoveny specifické cíle, tj. zlepšování kvality vod, kvality ovzduší, udržitelné využívání energetických zdrojů, kvalitnější nakládání s odpady, omezování průmyslového znečištění a rizik, odstraňování starých ekologických zátěží, ochrany přírody a krajiny a zvyšování povědomí veřejnosti v otázkách ochrany životního prostředí.

➤ **Cíl 3- Program přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou – Svobodným státem Bavorsko 2007-2013**

Předložený program Cíl 3 má přispět k využití tohoto rozvojového potenciálu česko-bavorské příhraniční oblasti a sleduje proto tento **strategický cíl:**

Další rozvoj česko-bavorského příhraničí jako společného životního, přírodního a hospodářského prostoru, posílení konkurenceschopnosti českobavorské příhraniční oblasti a zlepšení udržitelnosti životních podmínek pro její obyvatele.

K dosažení tohoto strategického cíle jsou formulovány následující **dva specifické cíle**:

- Zajištění trvale udržitelného hospodářského a sociálního rozvoje českobavorské příhraniční oblasti
- Vytvoření základních předpokladů trvale udržitelného rozvoje českobavorské příhraniční oblasti.

➤ **Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika- Polská republika 2007- 2013**

V česko-polské příhraniční oblasti přetrvávají bariéry, které zpomalují socioekonomickou přeměnu regionu, brání využívání místního potenciálu a snižují atraktivitu regionu pro zahraniční investory a návštěvníky.

Vzhledem k trendům evropské politiky je nutné zaměřit rozvojovou strategii česko-polské příhraniční oblasti na odstranění přetrvávajících bariér, které oslabují konkurenceschopnost příhraničí, integraci území z hlediska ekonomického i sociálního, na zvýšení jeho atraktivity pro místní i vnější investory, pro obyvatele i návštěvníky.

➤ **Operační program přeshraniční spolupráce Rakousko – Česká republika**

V předchozích dvou programových obdobích byly hlavním zaměřením přeshraničních aktivit rozvoj a prohlubování přeshraničních kontaktů a implementace společných projektů. Nový program staví na těchto zkušenostech a předává dál výsledky a analyzuje relevantní strategie a oblasti aktivity pro další rozvoj česko-rakouského přeshraničního regionu.

Všechny činnosti se budou řídit následujícími principy:

- Adaptace ekonomického a sociálního rámce a řešení problémů v přeshraničním regionu způsobených jeho okrajovou polohou, tím vytvoření regionálního ekonomického prostoru:

- Posílení přeshraničních vztahů mezi obyvateli, organizacemi a institucemi ve všech odvětvích.
- **Program přeshraniční spolupráce 2007 – 2013 Svobodný stát Sasko – Česká republika**

Strategické cíle a klíčové faktory na úrovni Společného programového dokumentu Česká republika - Svobodný stát Sasko jsou následující:

- Harmonizace rámcových podmínek a odbourávání polohou způsobených nevýhod prostřednictvím srůstání pohraničí:
- Zlepšení ekonomické struktury, urychlení restrukturalizace, harmonizace hospodářské síly, posílení transferu technologií a inovací, zvýšení atraktivity území pro investory prostřednictvím zlepšení podmínek stanovišť,
- Zlepšení základní dopravní, technické a další infrastruktury,
- Posílení trvale udržitelného územního rozvoje,
- Snížení zátěže životního prostředí, odstranění ekologických škod, rekultivace zatížených oblastí,
- Zlepšení situace ve vzdělávání a zaměstnanosti,
- Rozvoj lidských zdrojů a posílení endogenních potenciálů pohraničí,
- Stabilizace obyvatelstva v pohraničí.

- **Operační program Přeshraniční spolupráce Slovenská republika- Česká republika 2007 – 2013**

Hlavním cílem společného rozvojového procesu je podporovat společný rozvoj regionů v rámci společného Schengenského prostoru. Jedná se o vytvoření funkční sítě spolupracujících orgánů s cílem podporovat udržitelný, ekonomický, enviromentální, sociální a kulturní integrovaný rozvoj, prostřednictvím rozvoje informovanosti, turismu, zachování a rozvoje kulturních tradic.

Hlavními body tedy jsou:

- Podpora rozvoje hospodářských a sociálních přeshraničních struktur zvyšujících konkurenceschopnost a zaměstnanost v regionu;
- Zvyšování dostupnosti a kvality přeshraniční infrastruktury, která podpoří soudržnost regionů.

➤ **Operační program Praha – Adaptabilita**

Globálním cílem operačního programu Praha – Adaptabilita je **zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny.**

Specifické cíle dále rozvádějí zaměření globálního cíle operačního programu. Specifické cíle jsou:

- Zvýšení profesní mobility a adaptability pracovníků a zaměstnavatelů směřující ke zvýšení kvality a produktivity práce.
- Zlepšení dostupnosti zaměstnání pro znevýhodněné osoby a zvýšení jejich účasti na trhu práce.
- Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy lidí, které odpovídají požadavkům trhu práce.

➤ **Operační program Praha- konkurenceschopnost 2007- 2013**

Globálním cílem Operačního programu Praha - Konkurenceschopnost je **zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako dynamické metropole členské země EU prostřednictvím odstranění rozvojových bariér a slabin regionu, zkvalitněním městského prostředí, zlepšením dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvinutím inovačního potenciálu města.** Na základě dříve zpracovaných regionálních dokumentů byly stanoveny odpovídající specifické cíle:

- Zlepšení dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a zkvalitnění životního prostředí.
- Zvýšení konkurenceschopnosti Prahy rozvojem a efektivním využitím jejího inovačního potenciálu.

➤ **Regionální operační program NUTS 2 Jihovýchod**

Globálním cílem ROP pro region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod je: **„Posilování konkurenceschopnosti regionu vytvořením podmínek pro efektivní využívání rozvojového potenciálu na území NUTS 2 Jihovýchod prostřednictvím komplexního zlepšení dopravní dostupnosti a propojení rozvojových pólů regionu, vedoucího také k využívání potenciálu v oblasti cestovního ruchu.**

➤ **Operační program NUTS II Jihozápad na období 2007 – 2013**

Globální cíl Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad pro období 2007 – 2013 je definován jako: *Zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivity regionu v zájmu dlouhodobě udržitelného zvyšování kvality života obyvatel.* Pro zvyšování **atraktivity** regionu a zlepšování kvality života jeho obyvatel nutné rozvíjet také technickou vybavenost území zvláště v oblasti dopravy, zlepšovat estetickou hodnotu sídel a krajiny, zvyšovat ekologickou stabilitu a biologickou rozmanitost krajiny a zkvalitňovat nabídku zajímavostí pro návštěvníky.

➤ **Regionální operační program pro NUTS 2 Střední Čechy**

Globálním cílem regionu Střední Čechy k roku 2013 je **zvýšení HDP na obyvatele na úroveň minimálně 75 % průměru EU 25 a zajištění vysoké kvality života obyvatel měst i venkova prostřednictvím zvýšení atraktivity regionu pro bydlení, podnikání, investice a cestovní ruch.**

V tomto kontextu byly specifické cíle programu definovány následovně:

- zajištění vysoké a udržitelné mobility obyvatel při současném snižování negativních dopadů dopravy na životní prostředí,
- zvýšení návštěvnosti a místních příjmů z cestovního ruchu,
- zvýšení kvality života ve městech i na venkově a posílení role městských center jako přirozených pólů růstu v regionu,
- zvýšení absorpční kapacity regionálních a místních aktérů.

➤ **Regionální operační program pro NUTS 2 Střední Morava**

Globálním cílem Regionálního operačního programu pro NUTS 2 Střední Morava je **zvýšení ekonomické vyspělosti, zlepšení konkurenceschopnosti regionu a životní úrovně jeho obyvatel ve svém komplexu**. Komplexní pojetí globálního cíle se týká jak posílení ekonomického rozvoje městských oblastí, představujících rozvojová centra regionu, tak ke stabilizaci venkovského prostoru.

Specifické cíle dále rozvádějí zaměření a obsah globálního cíle. Specifickými cíli ROP pro NUTS 2 Střední Morava jsou:

- Zajištění efektivní, flexibilní a bezpečné dopravní infrastruktury v rámci regionu a spolehlivé, kvalitní a integrované veřejné dopravní služby;
- Zlepšení kvality života v regionu, atraktivnosti měst a obcí, zajištění kvalitní a dostupné sociální služby a příznivých podpůrných podmínek pro podnikání;
- Zvýšení atraktivnosti regionu pro účely cestovního ruchu zlepšením jeho infrastruktury, služeb, informovanosti a propagace.

➤ **Regionální operační program pro NUTS 2 Severozápad pro období 2007- 2013**

Národní strategický a referenční rámec pro období 2007–2013 stanovuje jako globální cíl **přeměnu socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje**

tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

➤ **Regionální operační program pro NUTS 2 Severovýchod pro období 2007-2013**

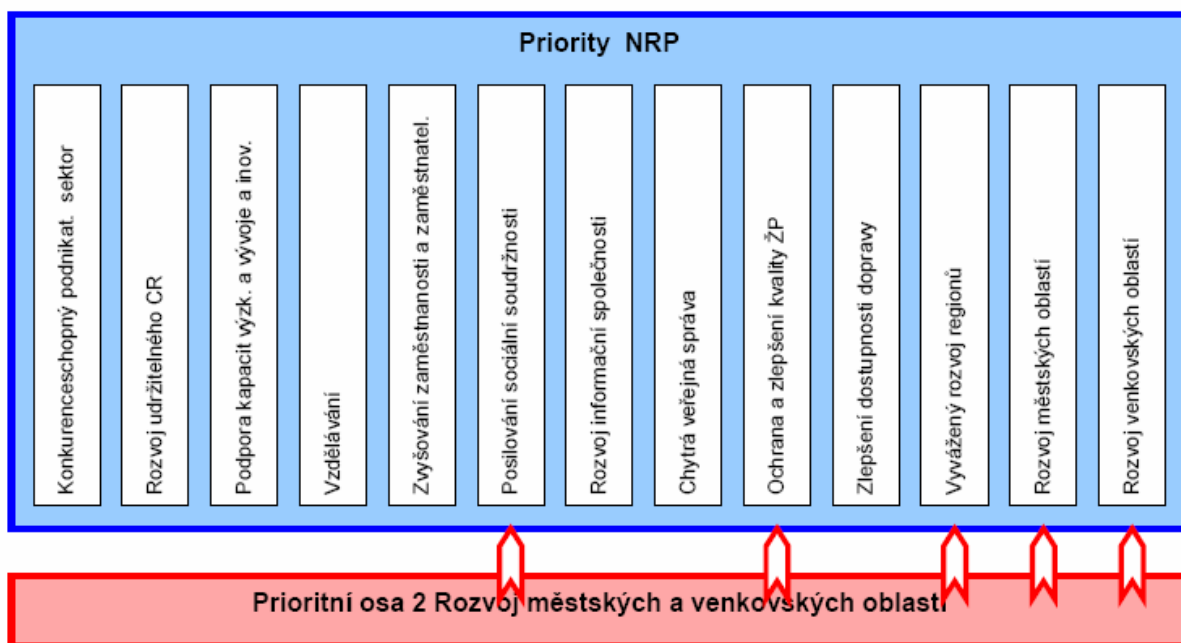
Na základě začlenění následně popsaného projektu do ROP pro NUTS II SV, je tento ROP popsán podrobněji.

Problematika městských a venkovských oblastí regionu NUTS II SV je v mnoha tématech obdobná jako v rámci celé ČR. Zejména pro tradiční zemědělské oblasti regionu je typický vyšší počet obyvatel žijících v menších obcích. Venkovské oblasti regionu Severovýchod jsou postižené postupným vylidňováním a stárnutím populace. Atraktivními se stávají venkovské oblasti s rekreační funkcí. Obyvatelé malých sídel vykazují vyšší zaměstnanost v primárním sektoru. Nedostatek pracovních příležitostí a omezená mobilita za prací zejména z důvodu problematické dopravní obslužnosti způsobují vyšší míru nezaměstnanosti. Ke zhoršování kvality lidských zdrojů a dalším negativním projevům dochází vlivem selektivní migrace z periferních venkovských oblastí převážně do měst. Kvalita poskytovaných zdravotních, sociálních a dalších občanských služeb i jejich dostupnost je nižší. Rozdílná je rovněž úroveň možností vzdělávání ve venkovských oblastech. Nabídka volnočasových aktivit a spolkových činností není dostatečně široká. Obce mají zpravidla starší domovní fond s horším technickým vybavením.

Region NUTS II SV je postižen vylidňováním hůře dostupných oblastí, což souvisí s nedostatkem pracovních a rekvalifikačních příležitostí na venkově, ale také zhoršenou dostupností veřejných služeb. Intervence do rozvoje městských a venkovských oblastí bude mít pro region NUTS II SV silný multiplikační efekt, který se projeví zejména ve zvýšené kvalitě života v regionu, ve zdravé a vzdělané pracovní síle a tedy ve zvýšené

konkurenceschopnosti a atraktivity regionu pro investory včetně snížení nezaměstnanosti a sociálně patologických jevů. Díky komplexnosti zaměření prioritní osa Rozvoj městských a venkovských oblastí přispěje k naplnění hned několika priorit NRP- posilování sociální soudržnosti, ochrana a zlepšení kvality životního prostředí, vyvážený rozvoj regionů, rozvoj městských oblastí a rozvoj venkovských oblastí. Jedná se tedy o pět priorit, jak ukazuje následující obrátek.

Obr. č. 3 : Priority NRP a osa 2 Rozvoj městských a venkovských oblastí

Zdroj: www.mfcr.cz

Globálním cílem regionu NUTS II Severovýchod pro programovací období let 2007 - 2013 je: „**Zvýšení kvality fyzického prostředí regionu, což povede ke zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. Prostřednictvím zvýšení atraktivity regionu bude docházet k jeho konvergenci k průměrné úrovni socioekonomického rozvoje EU.**“

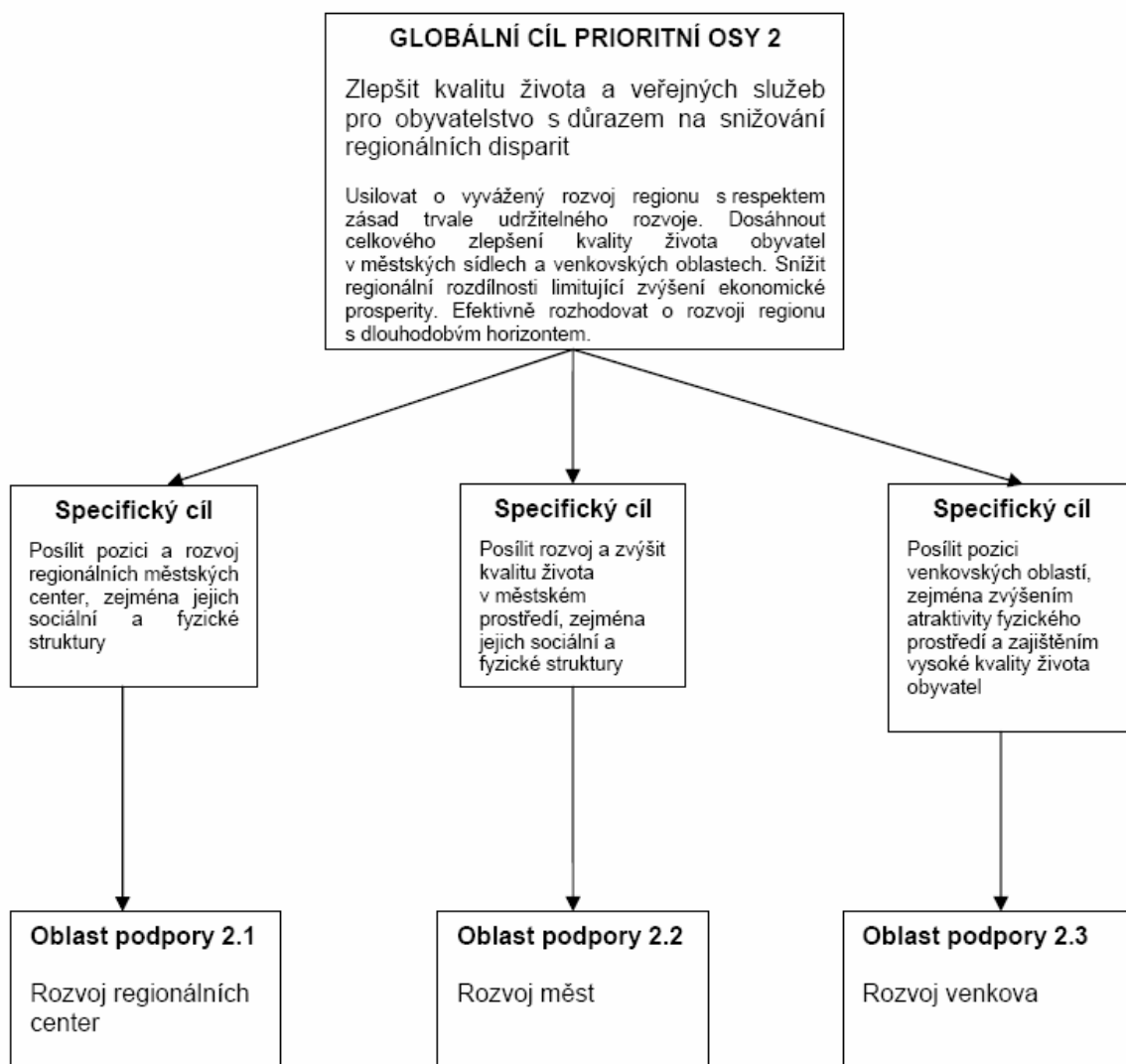
Specifické cíle jsou definovány následovně:

- Zvýšit dostupnost regionu a efektivnost dopravy při respektování ochrany životního prostředí

- Zlepšit kvalitu života a veřejných služeb pro obyvatelstvo s důrazem na snižování regionálních disparit
- Zvýšit efektivnost využití přírodního a kulturního potenciálu regionu
- Zvýšit atraktivitu regionu pro podnikání a investice.

Globální a specifické cíle prioritní osy 2 ukazuje obrázek č. 4.

Obr. č. 4: Strom cílů- Prioritní osa 2: Rozvoj městských a venkovských oblastí

Zdroj: www.mfcr.cz

Prioritní osa 2 je zaměřena na snížení rozdílnosti mezi městskými a venkovskými oblastmi a řešení jejich specifických problémů, především v kvalitě života jejich obyvatel a rozvoji

občanské infrastruktury, a na vyvážený rozvoj těchto oblastí. V regionu Severovýchod výrazně narůstá diference mezi kvalitou života ve městech a na venkove a v jejich potenciálu a konkurenceschopnosti s dalšími regiony. Smyslem veřejné intervence je tedy zejména přispět k vyváženému rozvoji městských a venkovských oblastí a k řešení jejich specifických

problému, podpořit pozitiva a stimulovat negativa těchto oblastí pro přispění k celkové atraktivitě regionu pro život obyvatel a k přispění jeho ekonomické výkonnosti a sociální stability. Veřejné intervence v této prioritní ose nepodporují komerční aktivity, ale podporují oblasti, kde je zapotřebí zajistit určitý standard ve veřejném sektoru a oblastech vedoucích ke zvýšení kvality života v městských a venkovských oblastech přispívajících k rozvoji jejich atraktivit a potenciálu. Strategie k dosažení cílů je založena na základě SWOT analýzy regionu SV a specifických cílech prioritní osy Rozvoj městských a venkovských oblastí. Rozvoj venkovských oblastí je závislý na posílení zvýšení celkové kvality života obyvatel a atraktivit venkovských oblastí, zejména zvýšením kvality bydlení, posílením sociální a zdravotní infrastruktury a nedostatečného zajištění služeb občanské vybavenosti, posílením aktivního spolkového života a vytvoření zázemí pro jeho rozvoj, podporou moderních způsobů zemědělství a nových forem cestovního ruchu.

Oblast podpory 2.3. Rozvoj venkova je zaměřená na podporu rozvoje venkovských obcí s počtem obyvatel v rozpětí 500 – 5 000 obyvatel v regionu NUTS II Severovýchod. V rámci oblasti jsou podporovány aktivity zaměřené zejména na regeneraci a revitalizaci venkovských neudržovaných, poškozených, nevhodně využitých a zanedbaných ploch a objektu (brownfields), tak aby se staly nedílnou součástí aktivního života, dále na rozvoj venkova, zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, především posílením venkovských sídelních jednotek a jejich infrastruktury služeb občanské vybavenosti pro obyvatele, včetně revitalizace a úprav veřejných prostorů vedoucí k obnovení jejich funkčního využití. Oblast podpory je dále zaměřená na rozvoj infrastruktury v oblasti školství a vzdělávání a v oblasti zdravotnictví a sociálních věcí s cílem zvýšení standardu kvality života s ohledem na udržitelný rozvoj sídla a rozvoj potenciálu lidských zdrojů, včetně posílení sociální soudržnosti a zdraví obyvatel na venkově. Míra spolufinancování z prostředků EU(SF/CF) bude v novém programovém období 2007 – 2013 vztahována

pouze ke způsobilým veřejným výdajům. Regionální mapa intenzity veřejné podpory na období 2007 - 2013 dle Pravidel EK pro národní regionální podporu č. 2006/C 54/08 pro NUTS II Severovýchod je 40% pro jednotlivé příjemce.

Příjemci podpory jsou :

- kraje,
- obce,
- organizace zřizované nebo zakládáné kraji,
- organizace zřizované nebo zakládáné obcemi,
- dobrovolné svazky obcí,
- nestátní neziskové organizace,
- poskytovatelé zdravotních a sociálních služeb (osoby s právní subjektivitou),
- hospodářská komora a její složky,
- zájmová sdružení právnických osob.

Mezi cílové skupiny patří:

- obyvatelé žijící a pracující v regionu,
- místní podnikatelé a subjekty zajišťující služby v regionu,
- subjekty působící v neziskovém sektoru,
- domácí a zahraniční návštěvníci a turisté regionu [22].

2. 6. 8. FINANCOVÁNÍ OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

Operační programy a jim odpovídající zdroje financování jsou včetně podílů veřejných zdrojů uvedeny v tabulce č. 3 a č. 4. Tabulka ukazuje jednu ze základních změn oproti předcházejícímu období 2000- 2006, a to maximální míru spolufinancování z prostředků EU, která se zvyšuje ze 75% na 85%. Zbývajících 15% (při maximální míře podpory) bude pokryto ze státního rozpočtu a ostatních veřejných zdrojů- u regionálních programů to budou zejména zdroje obcí a měst. Programy rozvoje venkova v nastávajícím období budou financovány převážně mimo Strukturální fondy, a to z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (Ministerstvo zemědělství). Řídícím orgánem pro čerpání

hlavního objemu zdrojů z ostatních evropských fondů je Ministerstvo pro místní rozvoj [12].

Tabulka č. 3: Operační programy a přehled finančních zdrojů

Operační program	Podíl na alokaci v %	Finanční zdroje EU a veřejných rozpočtů v EUR	
		EU prostředky 2007-2013	Veřejné prostředky 2007-2013
Podnikání a inovace	11,75	3 041 312 546	536 702 213
Výzkum a vývoj pro inovace	8	2 070 680 884	365 414 274
Životní prostředí	19	4 917 867 098	867 858 901
Doprava	22,25	5 759 081 203	1 016 308 448
Integrovaný OP	6	1 553 010 664	274 060 705
Lidské zdroje a zaměstnanost	7	1 841 952 706	320 285 772
Vzdělávání pro konkurenceschopnost	7	1 811 845 772	319 737 492
Technická pomoc	1	258 835 110	45 676 784
Regionální OP	18	4 659 031 986	822 182 115
celkem	100	25 886 617 969	4 568 226 704
v %		85	15

Zdroj: Obec a finance: Č. 1-2007. Praha: Triada, 2007. ISSN 1211-4189.

Tabulka č. 4: Regionální operační programy a přehled finančních zdrojů

Regionální operační program	Podíl na alokaci v %	Finanční zdroje EU a veřejných rozpočtů v EUR	
		EU prostředky 2007-2013	Veřejné prostředky 2007-2013
Střední Čechy	10,94	559 083 839	98 661 855
Jihozápad	12,13	619 651 254	109 350 222
Severozápad	14,6	745 911 021	131 631 357
Jihovýchod	13,78	704 445 636	124 313 937
Severovýchod	12,85	656 457 606	115 845 459
Moravskoslezsko	14,01	716 093 217	126 369 390
Střední Morava	12,86	657 389 413	116 009 895
OP Praha konkurenceschopnost	6,26	294 934 439	52 047 255
OP Praha adaptabilita	2,57	121 052 076	21 362 130
celkem	100	5 075 018 501	895 591 500
v %		85	15

Zdroj: Obec a finance: Č. 1-2007. Praha: Triada, 2007. ISSN 1211-4189.

2. 7. ROZPOČTOVÁ PROCEDURA NA OBECNÍ ÚROVNI V ČR

Pro hodnocení forem financování investiční akce na obecní úrovni je nejprve nutno uvést základní pravidla rozpočtování, příjmy a výdaje obce. Podstatné je zaměření především na výdajovou stránku místního rozpočtu. Malé a střední obce v ČR, do kterých se Brniště řadí, jsou při realizaci větších investičních akcí značně omezeny. Správné finanční plánování a rozpočtový výhled jsou při těchto investičních akcích podstatné.

V České republice je tato problematika upravena zejména v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona se rozpočet sestavuje na kalendářní rok, který se nazývá rozpočtovým rokem, s ohledem na rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem územního samosprávného celku, který slouží pro střednědobé finanční plánování. Vychází z uzavřených smluvních vztahů, zpravidla na dva až pět let. Obsahuje základní údaje zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách.

Hospodaření obcí během rozpočtového období lze podle Meliona (1994) charakterizovat vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2, \text{ kde} \tag{2.1}$$

F_1 - stav peněžních prostředků na počátku rozpočtového období,

P- příjmy,

V- výdaje,

F_2 - stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období.

Pozn.: Je-li F_2 větší než F_1 , tzn. kladné, má obec rezervu pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce.

Rozpočet obce může být pojat jako **balance**, která ukazuje veškeré příjmy a výdaje za rozpočtový rok. Pro obec je pro tento rok finančním plánem, nástrojem pro prosazování cílů obecní politiky. Podle Pekové (1997b) umožňuje oddělení **běžného a kapitálového rozpočtu** analyzovat na co jsou použity daňové a nedaňové příjmy.

Běžný rozpočet je rozpočet sestavovaný na běžné rozpočtové období, tj. jeden kalendářní rok. Zachycuje příjmové a výdajové transakce, které se každoročně opakují. Ty příjmy a výdaje, které jsou jednorázové, neopakovatelné, týkající se delšího časového období, než je jeden rozpočtový rok, se bilancují v kapitálovém rozpočtu. U kapitálových operací je předem určená vazba mezi příjmy a výdaji. Kapitálový rozpočet dokládá zejména údaje o investiční výstavbě. Běžný rozpočet by měl být dlouhodobě přebytkový, minimálně vyrovnaný. Schodek běžného rozpočtu by měl nastat naprosto výjimečně. Při víceletém opakování schodku ve větším počtu obcí pravděpodobně neodpovídají přenesené kompetence, vyjádřené především povinnostmi zajišťovat určité veřejné služby, finančním zdrojům. V takovém případě je nutné změnit systém přerozdělování financí ve prospěch místních samospráv nebo upravit jejich kompetence (Brož, P.: Diferenciace a vývoj daňové výtěžnosti obcí libereckého okresu. [Magisterská práce]. Praha 2001. – Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta).

Velice důležitým nástrojem k zabezpečení samosprávné i přenesené funkce je rozpočet obce jako *finanční plán*. V průběhu roku se může skutečné plnění rozpočtu lišit od plánovaného rozpočtu, a to vlivem působení různých faktorů. Můžou tedy nastat případy, kdy se musí nalézt způsob úhrady rozpočtem nezajištěných potřeb. V naší republice může jít např. o změnu rozpočtu, použitím prostředků z mimorozpočtových zdrojů, rozpočtovým opatřením - povolené přesuny mezi jednotlivými druhy příjmů a výdajů rozpočtu, povolené překročení rozpočtu podřízené organizace, vázání rozpočtových prostředků.

Jedním z nejvýznamnějších úkolů je zajištění likvidity obce. Rozpočet by tedy měl sledovat pohyb peněžních prostředků, peněžní toky (časové složení). Tak lze získat přehled, kolik obec potřebuje peněžních prostředků za určité období. Kvalita finančního plánu závisí tedy na kvalitě odhadu výnosů ze svěřených, sdílených a místních daní, poplatků, dotací, nedaňových příjmů atd., dále na kvalitě odhadu výdajů rozpočtu obce.

Rozpočtovým procesem si lze podle Pekové (1997b) představit *činnost orgánů obcí, která je spojena se sestavením návrhu rozpočtu, s jeho schválením, realizací, kontrolou*. Rozpočtový proces obsahuje několik stupňů. Prvním je *sestavení návrhu rozpočtu*. Při tom se bere v úvahu vývoj příjmů a výdajů v minulých letech, skutečný vývoj příjmů a výdajů

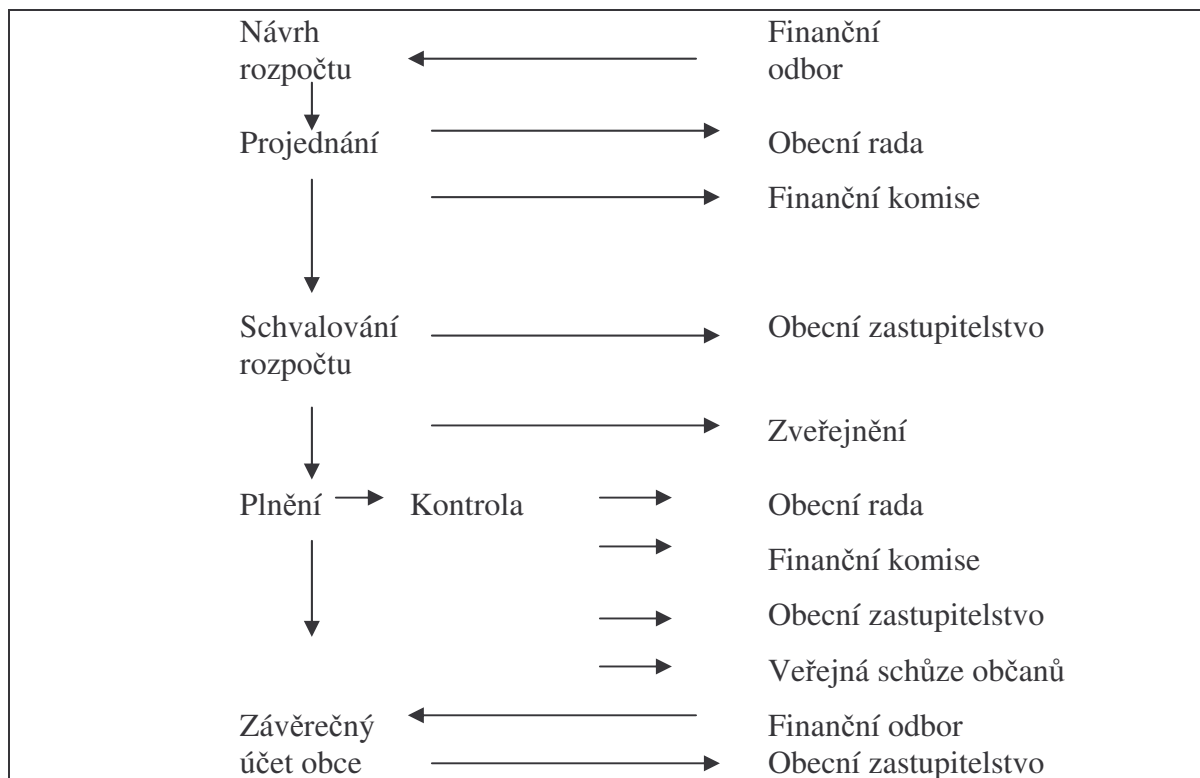
od začátku roku do doby, kdy se začne pracovat na návrhu rozpočtu (většinou za tři čtvrtletí běžného roku). Na základě těchto údajů se provádí odhad plnění příjmů a výdajů v závěrečné části roku. Dále se bere v úvahu vliv inflace, změny daňového určení, vliv uvažovaných změn v potřebách obce. Z těchto odhadů se naplánují příjmy a výdaje rozpočtu na další rok. Návrh sestavuje většinou finanční odbor obecního úřadu. Je to jedna z nejdůležitějších etap v tomto procesu.

Následuje *projednání a schválení návrhu* tohoto rozpočtu voleným zastupitelstvem, obecní radou, rozpočtovou a kontrolní komisí. Pokud nedojde ke schválení rozpočtu před začátkem rozpočtového období, hospodaří obec po danou dobu podle *rozpočtového provizoria*⁵. Na počátku rozpočtového období není znám objem dotací ze státního rozpočtu, a tak je hospodaření podle rozpočtového provizoria častým jevem.

Volené orgány pravidelně *kontrolují plnění* rozpočtu obce, věcné i pokladní. Přehled o skutečném plnění rozpočtu obce ukazuje *závěrečný účet obce*, ten je pak *projednáván a schvalován* obecním zastupitelstvem a kontrolní komisí. Měl by obsahovat i analýzu pozitivních a negativních vlivů, které působily na hospodaření obce, návrh opatření směřující k dalšímu zkvalitnění rozpočtového plánování a hospodaření obce. Tento proces znázorňuje následující obrázek:

⁵ Podle zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, se pravidly rozpočtového provizoria řídí hospodaření, pokud není rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku. Jeho pravidla určují zastupitelstvo kraje pro hospodaření kraje, zastupitelstvo obce pro hospodaření obce. Příjmy a výdaje uskutečněné v tomto období se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.

Obrázek č. 5: **Rozpočtový proces obce**

zdroj: Peková, J.: Místní rozpočty. Vysoká škola ekonomická, Praha 1997, ISBN 80-70797-04-5, str. 87

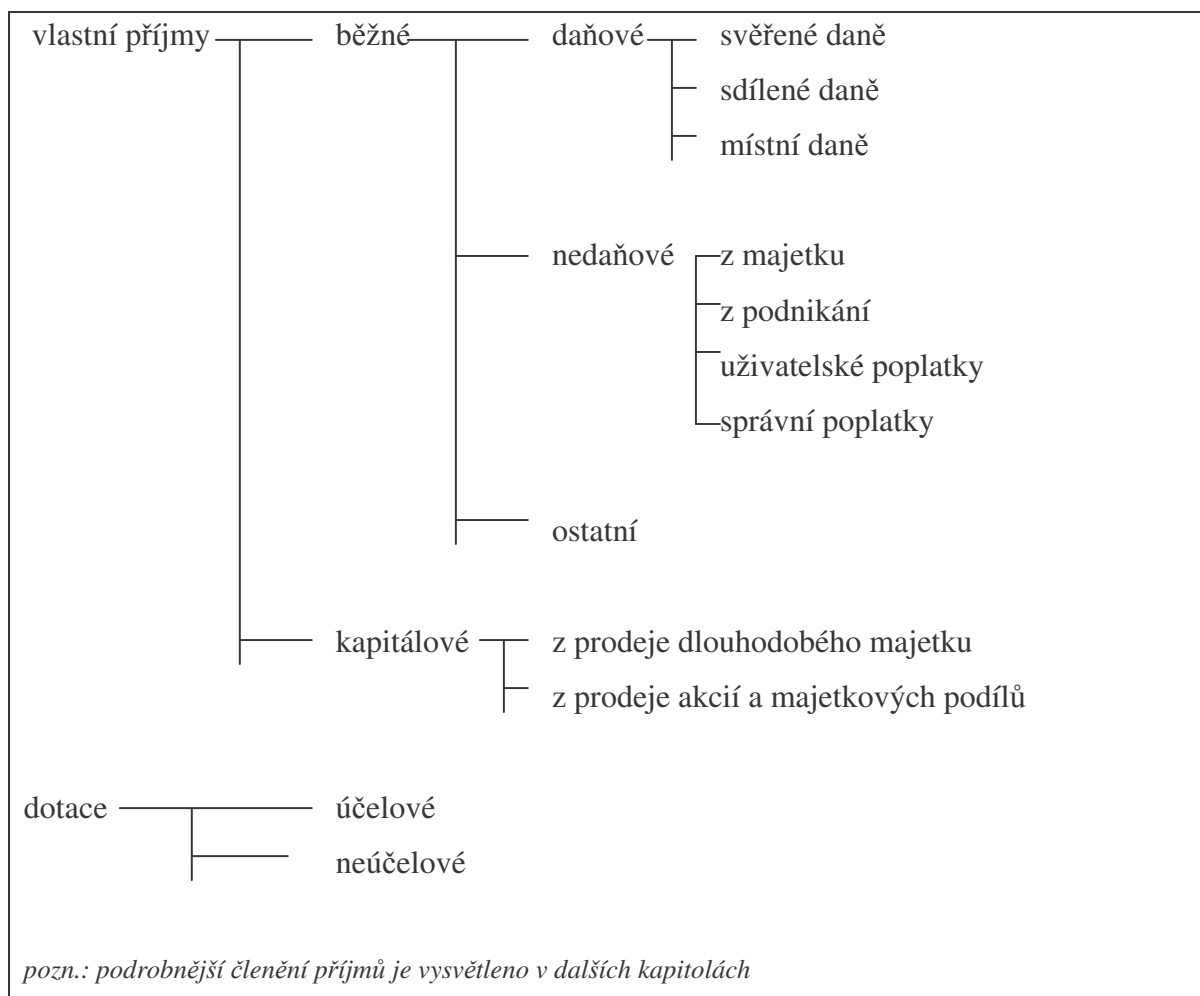
2. 7. 1. PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE

Příjmy plynoucí do obecního rozpočtu se mohou členit z více hledisek. Podle rozpočtové skladby můžeme příjmy dělit na **běžné, kapitálové a dotace**. Běžnými příjmy jsou financovány každoročně se opakující výdaje, především na veřejné statky. Kapitálové příjmy jsou jednorázové, financujeme jimi dlouhodobé potřeby, zejména investice.

Běžné příjmy se dále člení na daňové a nedaňové a ostatní. Mezi kapitálové příjmy patří příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů. Dotace se dělí na neúčelové a účelové, podle jejich určení. Toto rozdělení ukazuje obrázek č. 6.

Příjmy se mohou také rozlišovat na **návratné a nenávratné**. Návratné musí obec časem vrátit jejich poskytovateli a zaplatit nejen jistinu, ale také úrok. Nenávratné příjmy se člení na vlastní příjmy (daňové a nedaňové) a dotace. Mezi návratné příjmy zahrnujeme úvěry, půjčky a příjmy z emise komunálních obligací.

Obrázek č. 6: **Příjmy rozpočtu obce**

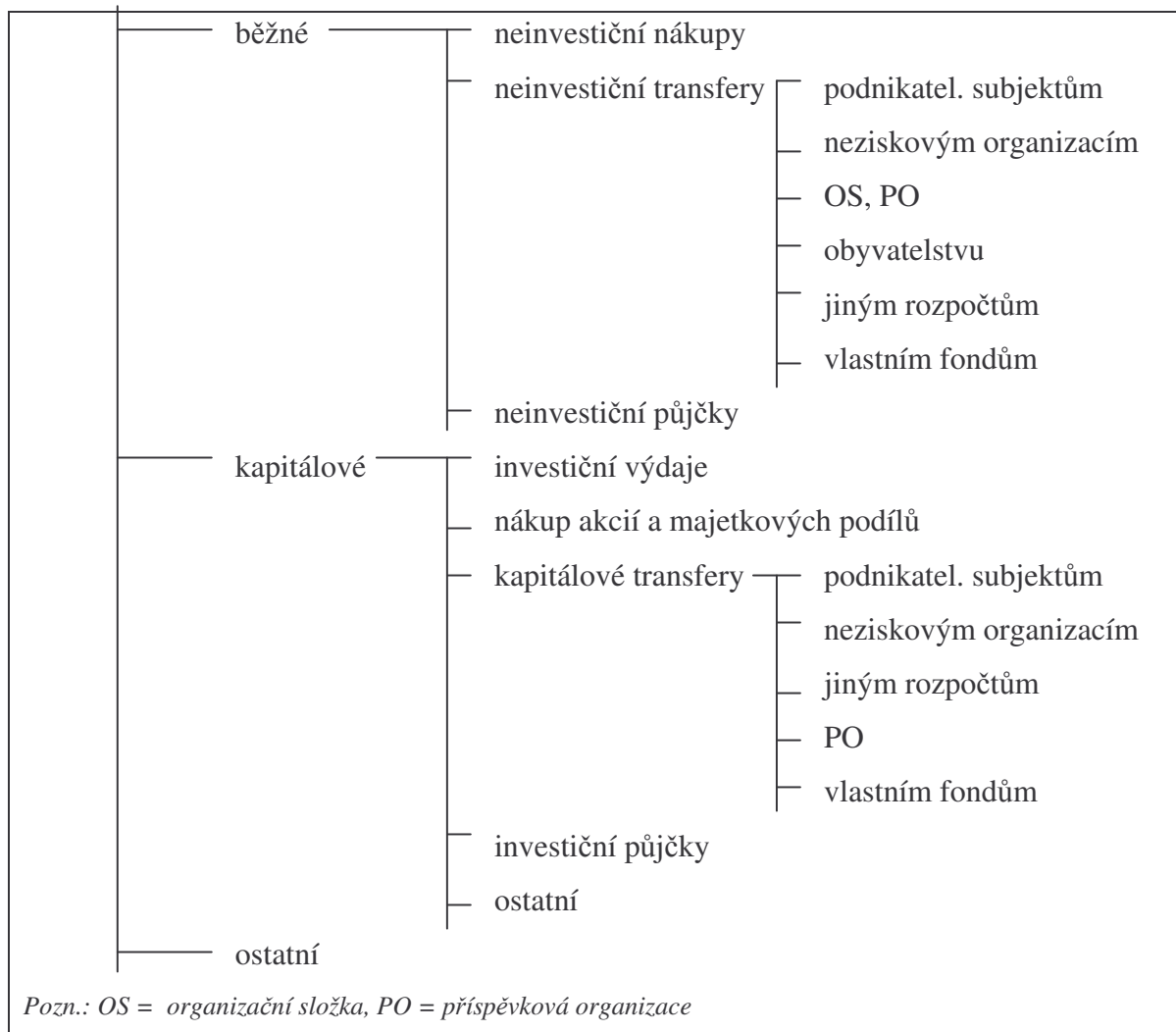
zdroj: vlastní zpracování

2. 7. 2. VÝDAJE ROZPOČTU OBCE

Výdaje rozpočtu obce závazně člení rozpočtová skladba. Důležité je členění výdajů na **plánované a neplánované**, z hlediska rozpočtového plánování. Plánované výdaje rozpočtu obce jsou ty, které lze poměrně přesně naplánovat. Příslušné orgány obce mohou tedy zvažovat jejich objem a strukturu s ohledem na rozpočtové omezení dané očekávanými příjmy. Mohou také zvažovat, na kterých výdajích je možná úspora a na kterých by byla naopak nežádoucí nebo z dlouhodobého hlediska neekonomická. Neplánované výdaje jsou především ty, které se vyskytnou nahodile v průběhu rozpočtového období. Jejich vznik a výši lze jen velice obtížně předvídat a naplánovat. Většinou jsou tedy právě za tímto účelem vytvářeny rezervy v rozpočtu obce.

Podle Pekové (1997b) se nejčastěji používá členění výdajů dle rozpočtové skladby a to na **běžné a kapitálové** (podle ekonomického hlediska). Z běžných výdajů se financují běžné, pravidelně se opakující potřeby v příslušném rozpočtovém období. Proto se někdy hovoří o neinvestičních nebo provozních výdajích, tzn. zejména organizací, které zajišťují pro občany veřejné statky - v ČR například rozpočtové a příspěvkové organizace, včetně samotného obecního úřadu. Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících potřeb, zejména investičních, které přesahují jedno rozpočtové období, jsou zpravidla jednorázové. Rozdělení výdajů z ekonomického hlediska ukazuje následující obrázek:

Obrázek č.7: Výdaje obecních rozpočtů

Zdroj: Peková, J.: Místní rozpočty. Vysoká škola ekonomická, Praha 1997, ISBN 80- 7079- 704- 5, str. 183

2. 7. 3. DOTACE, NÁVRATNÉ PENĚŽNÍ PŘÍJMY

Pro analýzu možností financování uvedeného projektu jsou podstatné dotace a návratné příjmy, představované v tomto případě úvěrem.

Podle Kinšta (2001) se dotace mohou charakterizovat jako neopětovné a nenávratně inkasované dotace a dary od jiných úrovní vlády a od zahraničních vlád a institucí. Dotace se podle rozpočtové skladby dělí na **účelové** (specifické) a **neúčelové** (všeobecné). Podle Blažka (1996a) jsou hlavní cíle dotací následující:

- částečná náhrada daní, jejichž výnos je centralizován (1);
- snížení meziregionálních (meziobecních) rozdílů v příjmech orgánů místní samosprávy (2);
- příspěvek na akce, z jejichž realizace má prospěch více než jedna obec (3);
- příspěvek na činnost, na jejímž poskytování má stát zájem (4).

U neúčelových dotací není jejich poskytování vázáno na předem vymezený cíl. Jsou tedy vhodné pro naplňování cíle (1) a (2). Svým charakterem neúčelové dotace podporují pravomoci i odpovědnost samosprávy. Jiným slovem se tyto dotace označují jako nepodmíněné, tzn. jejich poskytnutí není vázáno na předem stanovený účel a na předem vymezené podmínky. Patří sem i dotace na vyrovnání schodku hospodaření obcí. Jsou využívány stále častěji, podporuje se tak pravomoc orgánů obcí a jejich odpovědnost za hospodaření. Použití neúčelové dotace je omezeno jen tím, zda jde o běžnou (neinvestiční) nebo kapitálovou (investiční) dotaci. Ušetřená neúčelová dotace nepropadá.

Účelové dotace jsou naproti tomu poskytovány na konkrétní činnosti obce, zejména investičního charakteru (cíle (3) a (4)).

Dále se mohou členit na *běžné* a *kapitálové*. Běžné slouží ke krytí pravidelně se opakujících (neinvestičních) potřeb. Kapitálovými se pokrývají jednorázové, dlouhodobé (investiční) potřeby.

Poskytnutí účelové dotace se váže na splnění podmínek použití. Její nevyužitá část se vrací do rozpočtu z kterého byla poskytnuta. Při nesplnění podmínek je obec povinna celou případně část dotace vrátit včetně penále.

Pro ČR je specifické široké rozpětí počtu obyvatel jednotlivých obcí. Z toho se odvíjí široká problematika s jejich financováním. Je velmi složité najít optimální vymezení svěřených a sdílených daní. Některým obcím nestačí vlastní příjmy ke krytí potřeb. Obce proto v různé míře potřebují dodatečné finanční prostředky ze státního rozpočtu, resp. ze státních účelových fondů. Časté jsou i dotace z rozpočtů vyšších stupňů územní samosprávy. Podílově patří dotace mezi významné položky příjmové stránky obcí. Tyto

dotace dokazují existenci přerozdělovacích procesů uvnitř soustavy veřejných rozpočtů. Dotace jsou alokovány na obce zejména na podporu činností, které jsou výsledkem přenesené působnosti.

Návratnými prostředky se rozumí takové prostředky, kterými lze za určitých podmínek nahradit své nedostatečné finanční zdroje. Obec je využívá v situacích, kdy má nedostatek krátkodobých nebo dlouhodobých finančních prostředků. Dříve nebo později je bude muset obec vrátit svým věřitelům. Musí splácet nejen jistinu, ale také úrok. Toto placení úroků může výrazně zatížit budoucí hospodaření obce. O placené úroky se vždy snižují běžné výdaje, ze kterých se financují především veřejné statky.

Obce v ČR mohou využívat úvěr od peněžních ústavů. Krátkodobý úvěr na překlenutí časového nesouladu mezi příjmy a výdaji využívaly i v minulosti. V současné době mohou využít i střednědobý a dlouhodobý úvěr, ale za podmínky, že nebudou nárokovat finanční prostředky na státním rozpočtu na splácení úvěru (tj. požadovat dotace) (Peková, 1997b, str.161). Podle Pekové (1997b) se úvěry dělí na následující:

- **krátkodobé** - používají se na překlenutí dočasného nedostatku vlastních finančních prostředků obce; využívají se především na dočasné doplnění především běžných příjmů, ojediněle na financování investic; tyto úvěry mají splatnost do jednoho roku; obce je využívají během rozpočtového roku i několikrát; jak bylo zmíněno již výše, daňové příjmy rozpočtu obce přicházejí až v průběhu rozpočtového období; obce se tedy mohou na počátku roku dostat do obtížné finanční situace a k jejímu překonání mohou využívat právě krátkodobé úvěry;
- **střednědobé a dlouhodobé úvěry** - střednědobé úvěry mají splatnost do čtyř let; dlouhodobé do deseti let; tyto úvěry jsou účelové; obec je zpravidla čerpá na základě faktur na provedené investiční práce; především dlouhodobé úvěry jsou využívány na krytí nedostatku vlastních finančních prostředků na financování investic.

O poskytnutí úvěru musí obec žádat peněžní ústav. Využití úvěru a s ním spojené zadlužení obce schvaluje v naší republice obecní zastupitelstvo. Úvěr se čerpá na základě

uzavřené úvěrové smlouvy s peněžním ústavem a schváleného umořovacího plánu splácení jistiny a úroků z výdajů rozpočtu obce. Obec se musí často peněžnímu ústavu zaručit svými budoucími příjmy, ze kterých bude úvěr splácet, svým majetkem, cennými papíry z portfolia obce nebo kombinací obou způsobů.

Předtím, než se obec rozhodne zažádat o úvěr, musí provést analýzu svého minulého rozpočtového hospodaření. Dále provede prognózu budoucího hospodaření po celou dobu splácení úvěru. Obec by si měla půjčit návratné finanční prostředky nejvýše ve výši nejnižšího kladného přebytku běžného rozpočtu.

3. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA KOMUNITÁRNÍCH FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ S JINÝMI ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ U MALÝCH A STŘEDNĚ VELKÝCH OBCÍ

Komparativní analýza je provedena na příkladu konkrétní obce Brniště, která má 1350 obyvatel. Spadá tedy do kategorie malých a středně velkých obcí ČR. Porovnává se financování projektu „Výstavba sportovně- kulturního areálu Lesní zátiší Brniště“ vlastními příjmy, financováním ze zdrojů EU a úvěrem.

3. 1. PROJEKT „VÝSTAVBA SPORTOVNĚ- KULTURNÍHO AREÁLU LESNÍ ZÁTIŠÍ BRNIŠTĚ“

Sportovně kulturní areál se nachází na okraji obce Brniště, při silnici směrem k obci Velenice. Po této komunikaci je vedena cykloturistická trasa 3045. Základem areálu je existence stávajícího fotbalového hřiště a letní scény. V současnosti je areál využíván při tradičních poutích, nejrůznějších kulturních akcích v amfiteátru a při sportovních, zejména fotbalových, utkáních.

Jednotlivé cílové skupiny, na které je projekt zaměřen, jsou následující:

- obyvatelé žijící v regionu (zejména zájmová sdružení- Myslivecké sdružení Diana, Jezdecký oddíl, Český svaz chovatelů poštovních holubů, Historický šerm Golem, Střelecký oddíl, Fotbalový klub Brniště, Ochotnické divadlo, Základní a Mateřská škola);
- domácí a zahraniční návštěvníci regionu (zejména v rámci cykloturistické trasy).

Následuje přehled problémů, které si projekt klade za cíl řešit:

- stávající zařízení postupně dožívají, jejich technický a hlavně morální stav je dnes překonán;
- pokud by došlo k zániku areálu, mělo by to výrazný negativní dopad na kulturní dění v obci a její tradice;
- v obci chybí větší prostor pro několik spolků, které zde fungují, v současnosti zde funguje klubovna s maximálním počtem 20 míst, která byla vybudována za podpory EU (SAPARD), díky větší propagaci se tato kapacita stala nedostačující;
- fotbalové hřiště nemá fungující sociální zázemí, což je v rozporu s pravidly ČMFS, tento problém musí být řešen zejména pro potřeby místních dorostenců (značné úpravy by potřebovala i samotná plocha hřiště);
- pro podporu atraktivity obce je potřeba zkvalitnění služeb pro cykloturistiku.

Projekt naplňuje několik cílů, které mají naplnit potřeby lidí z obce i okolí:

- rozhodnutí o rekonstrukci a dostavbě areálu reaguje na aktuální požadavky konkurenceschopnosti zařízení v regionu;
- zrekonstruovaný a dostavěný areál bude sloužit ke sportovnímu a kulturnímu využití v obci, která leží v oblasti s rozvíjejícím se rekreačním pobytem lidí a turistikou, proto se předpokládá využití i obyvatel z okolí obce;
- vyroste zde místo pro letní tábor, určený zejména pro soustředění dětí a mládeže v letních měsících;
- dojde k vybudování sociálního zařízení;

- dále dojde k opravě amfiteátru a zpevnění ploch;
- vybuduje se klubovna s občerstvením;
- vznikne jedno nové pracovní místo- správce objektu;
- areál budou využívat i Mateřská a Základní škola.

Při rozpočtování jednotlivých nákladů se vychází z předchozí zkušenosti obce Brniště s financováním z Evropských fondů a z konzultací s odbornými pracovníky, kteří se podílejí na přípravě projektů s cílem jejich financování ze zdrojů EU. Předpokládané náklady ukazuje tabulka č. 5:

Tabulka č.5: **Předpokládané náklady na projekt (Kč)**

Seznam položek	Náklady v Kč
Zpracování žádosti	15 000 x zdarma
Příprava zadávací dokumentace projektu	150 000
Zadávání veřejných zakázek	30 000
Realizace projektu	10 000 000
Fakturace s dodavateli	0
Oddělený účet	0
Vnitřní finanční kontrola	0
Podávání zpráv pro Řídicí orgán	0
Podklady pro monitorování	0
Regionální a místní publicita	do 10 000
CELKEM	10 255 000

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci Libereckého kraje funguje projekt Partnerství pro Liberecký kraj, v rámci kterého je možno získat zpracování žádosti o poskytnutí pomoci, identifikace, hodnocení a příprava projektu včetně finančního plánu zdarma. Podmínkou je projekt v rozsahu dva až deset miliónů korun. Zpracování samotné žádosti mimo uvedený projekt se díky velké konkurenci v tomto oboru pohybuje kolem 15 000 Kč. Příprava zadávací dokumentace projektu vychází obec na 150 000 Kč. Položka na zadávání veřejných zakázek a podpis příslušných smluvních dokumentů s dodavateli představuje 30 000 Kč. Samotná realizace projektu je v předpokládané výši 10 000 000 Kč. Fungující oddělený účetní systém projektu nevyžaduje dodatečné náklady, jelikož byl již zaveden při čerpání dotace ze SAPARDu. Ostatní položky jako vnitřní finanční kontrola nebo podávání pravidelných

zpráv Řídícímu orgánu nevyžadují dodatečné náklady. Jsou pracovní náplní zaměstnanců úřadu. Peněžní prostředky na publicitu projektu se odhadují na 10 000 Kč.

3. 2. CELKOVÉ PŘÍJMY, CELKOVÉ VÝDAJE - HOSPODAŘENÍ OBCE V LETECH 2000- 2006

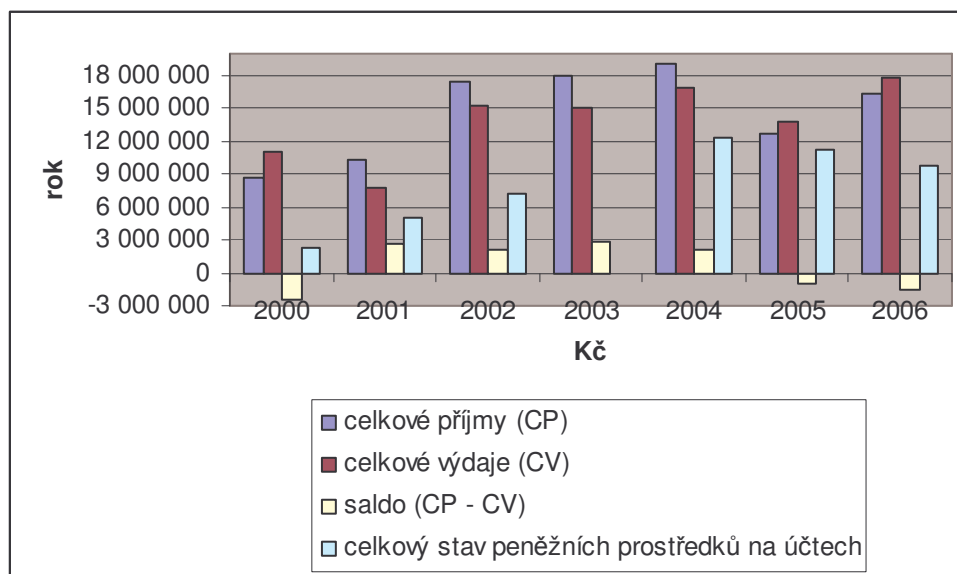
Následující text se zabývá analýzou příjmové a výdajové strany místního rozpočtu obce Brniště. Analýza příjmové strany místního rozpočtu má za úkol představit, s jakým objemem financí obec hospodaří. Výdajová strana ukazuje, jaké finanční prostředky jsou potřeba v průběhu rozpočtového roku a kolik financí může obec vložit do investičních akcí, jejichž návratnost je nulová či minimální. Z účetních výkazů obce je sestaveno několik tabulek a grafů. V tabulce č. 6 a grafu č. 1 je uveden přehled **celkových příjmů, celkových výdajů, saldo běžného roku a stav peněžních prostředků na účtech.**

Tabulka č. 6: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu obce Brniště v letech 2000-2006 (v Kč)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
celkové příjmy (CP)	8 625 049	10 393 805	17 418 196	17 965 536	18 999 557	12 754 582	16 358 868
celkové výdaje (CV)	10 994 024	7 710 624	15 257 669	15 042 322	16 812 095	13 758 421	17 896 086
saldo (CP - CV)	-2 368 975	2 683 181	2 160 527	2 923 214	2 187 462	-1 003 838	-1 537 218
celkový stav peněžních prostředků na účtech	2 305 665	4 988 846	7 149 373	10 072 587	12 260 049	11 256 211	9 718 993

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Graf č.1: Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu obce Brniště v letech 2000-2006 (v Kč)

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Z tabulky č. 6 a grafu č. 1 je viditelné, že celkové příjmy stouply v letech 2000 až 2006 přibližně dvakrát. Podobný trend je možno vysledovat i na straně výdajů. V letech 2000, 2005 a 2006 v běžném roce celkové výdaje převýšily celkové příjmy. Ani v těchto letech však nenastal schodek na celkovém hospodaření obce. Důvodem, proč obec upřednostňuje tvorbu úspor jsou finančně náročné akce. Po úspěšném zažádání o dotaci z programu SAPARD, se chce obec pokusit o další získávání dotací, například na výstavbu sportovně-kulturního areálu, který je předmětem analýzy. Jelikož jsou finanční prostředky z EU obcím vypláceny převážně zpětně, po ukončení investiční akce, obec si nechává finanční rezervu. Dalším důvodem je chybějící kanalizace, která je také velice finančně náročná.

Pro bližší představu o příjmech plynoucích do rozpočtu obce Brniště uvádím tabulku č. 7 a graf č. 2, které ukazují dělení příjmů na běžné, kapitálové a dotace. U běžných příjmů je viditelný dramatický skok v roce 2002. Rok 2002 přinesl do financování obcí změny. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, poprvé stanovuje procento, kterým se každá obec podílí na procentní části celostátního hrubého výnosu sdílené daně. Koeficienty vznikly na základě kategorizace obcí podle počtu obyvatel. Brniště se svými 1350 obyvateli spadá do čtvrté kategorie, tedy obec s počtem obyvatel od 301 do 1 500 obyvatel. Její velikostní koeficient je tedy 0,5977. Do rozpočtů obcí plyne 20,59 % z celostátního výnosu **daně z příjmů fyzických osob ze závislé**

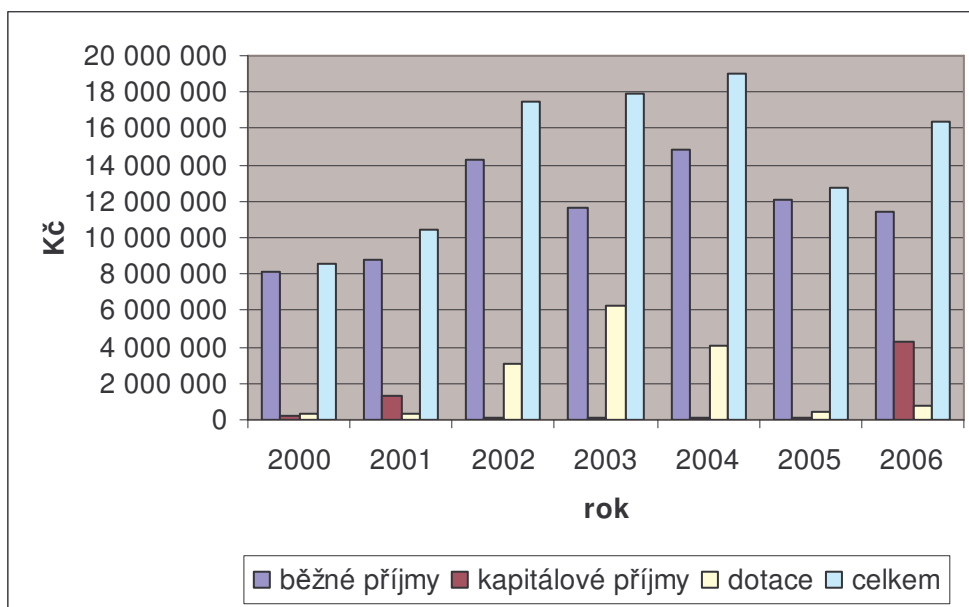
činnosti a daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou, dle přepočtového koeficientu a 1,5 % dle počtu zaměstnanců. Obce se dle přepočtového koeficientu dělí o 20,59 % celostátního výnosu **daně z příjmů právnických osob bez daně placené obcemi a kraji**. Stejný podíl plyne do rozpočtu obcí i u **daně z přidané hodnoty**. Podle bydliště podnikatele plyne do rozpočtu obcí 30% **daně z příjmů fyzických osob z podnikání** a 20,59 % z 60 % celostátního výnosu této daně podle přepočtového koeficientu počtu obyvatel. 100 % plyne do rozpočtu obce z **daně z nemovitostí** nacházejících se na území obce, u **daně z příjmů právnických osob placenou příslušnou obcí**, a u **místních poplatků**.

Tabulka č. 7: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
běžné příjmy	8 145 925	8 803 751	14 245 416	11 661 096	14 805 651	12 139 595	11 387 782
kapitálové příjmy	169 798	1 286 440	134 651	63 180	148 125	131 492	4 257 991
dotace	309 326	303 614	3 038 129	6 241 260	4 045 781	483 495	717 095
celkem	8 625 049	10 393 805	17 418 196	17 965 536	18 999 557	12 754 582	16 358 868

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Graf č. 2: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (v Kč)

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

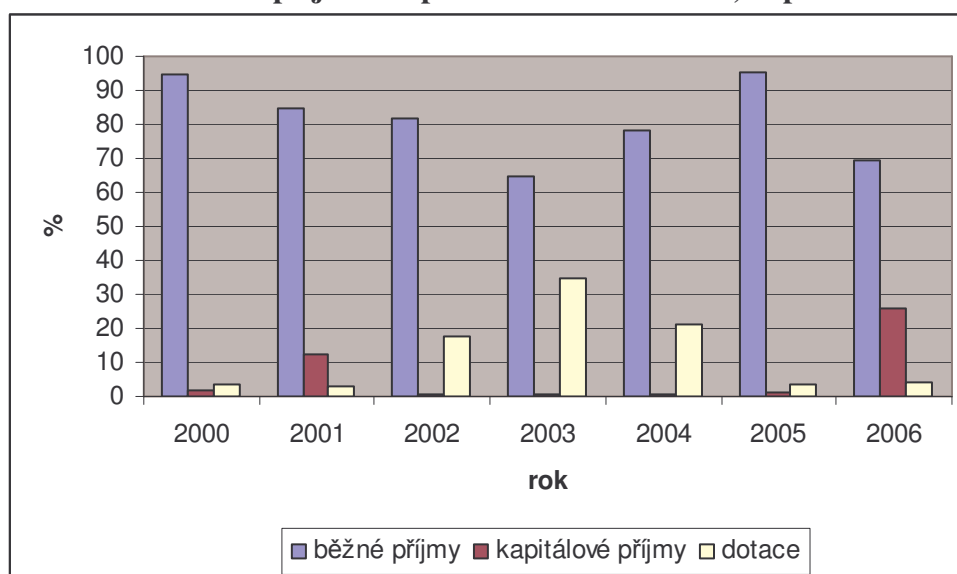
V tabulce č. 8 a grafu č. 3 jsou jednotlivé příjmy uvedeny v procentech. Zajímavý je fakt, že rapidní skok u běžných příjmů v roce 2002, není viditelný v procentuální struktuře příjmů. Je to způsobeno tím, že došlo k růstu ostatních příjmů, zejména dotací. U dotací byl v tomto roce zaznamenán přibližně patnáctiprocentní vzrůst, který se opakoval i v roce 2003.

Tabulka č. 8: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
běžné příjmy	94,5	84,7	81,8	64,9	78	95,2	69,6
kapitálové příjmy	2	12,4	0,8	0,4	0,7	1,1	26
dotace	3,5	2,9	17,4	34,7	21,3	3,7	4,4
celkem	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Graf č. 3: Rozdělení příjmů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a dotace (%)

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Dále je uvedena struktura výdajů. Výdaje jsou členěny na běžné, kapitálové a ostatní. Běžné výdaje se v letech 2000- 2004 zvyšovaly přibližně stejným tempem a pokud by tento trend pokračoval až do roku 2004, nejspíš by se zdvojnásobily podobně jako příjmy. Od roku 2005 však prostředky z Krajského úřadu na mzdy učitelů a učební pomůcky jdou přímo na účet příspěvkové organizace, nikoli prostřednictvím obce. Tato skutečnost se odráží v poklesu běžných výdajů od roku 2005. Kapitálové výdaje vykazují značné výkyvy. Nejvyšší vzrůst v roce 2006 představuje investiční akce Rekonstrukce centra obce

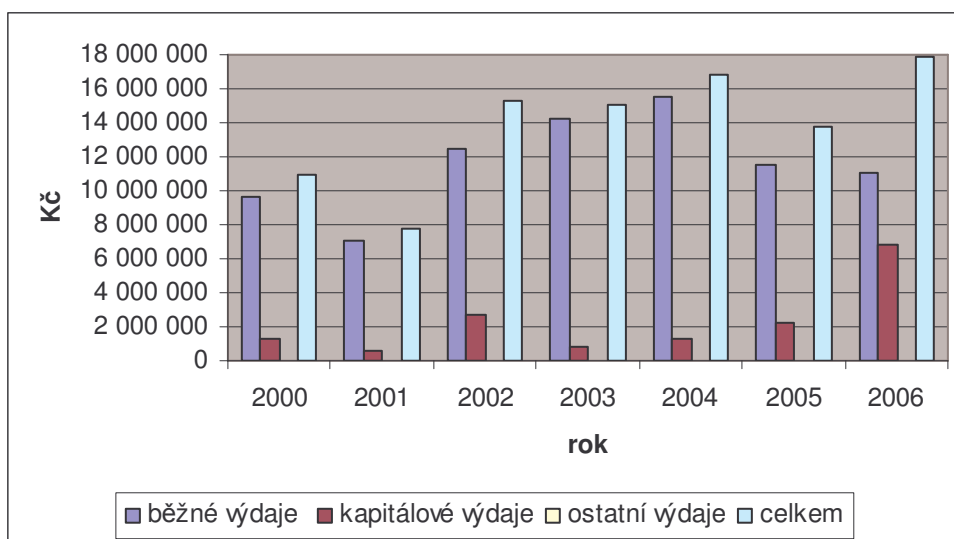
Brniště. Do ostatních výdajů se ve zkoumané obci ve sledovaném období žádné položky nezapočítávaly. Rozdělení výdajů rozpočtu obce Brniště ukazuje tabulka č. 9 a graf č. 4.

Tabulka č. 9: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (v Kč)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
běžné výdaje	9 690 453	7 064 118	12 498 329	14 277 288	15 493 727	11 555 093	11 029 166
kapitálové výdaje	1 303 571	646 506	2 759 340	765 034	1 318 367	2 203 328	6 866 920
ostatní výdaje	0	0	0	0	0	0	0
celkem	10 994 024	7 710 624	15 257 669	15 042 322	16 812 095	13 758 421	17 869 086

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Graf č. 4: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

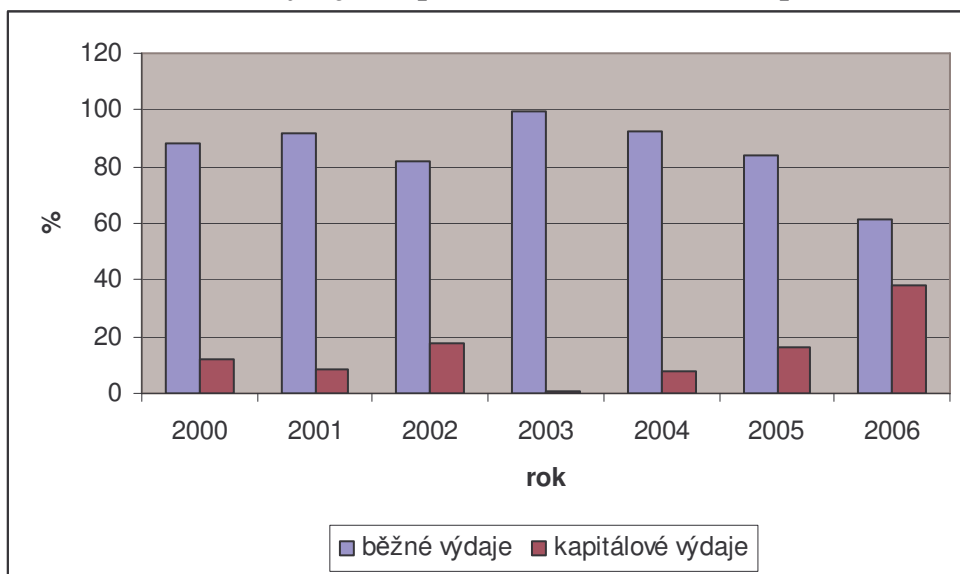
Procentuální struktura výdajů (ostatní výdaje záměrně nejsou uvedené) ukazuje ve sledovaném období výkyvy. Např. zvýšení podílu kapitálových výdajů v roce 2006 přibližně o dvacet procent, jak ukazuje následující tabulka a graf.

Tabulka č. 10: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
běžné výdaje	88,2	91,6	82	99,6	92,2	84	61,6
kapitálové výdaje	11,8	8,4	18	0,4	7,8	16	38,4
celkem	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Graf č. 5: Rozdělení výdajů rozpočtu Brniště na běžné, kapitálové a ostatní (%)

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

3. 3. KOMPARACE METOD FINANCOVÁNÍ

Pro financování investičního projektu „Výstavba sportovně kulturního areálu Lesní Zátíší Brniště je rozhodováno mezi třemi možnostmi financování:

- z vlastních zdrojů (1),
- úvěrem(2) nebo
- z fondů EU(3).

Hodnotí se nejen finanční náročnost, ale i náročnost z hlediska místního rozpočtu.

3. 3. 1 KOMPARACE VYBRANÝCH ZPŮSOBŮ FINANCOVÁNÍ

FINANCOVÁNÍ Z VLASTNÍCH ZDROJŮ

Z tabulky č. 6 je viditelné saldo rozpočtu v letech 2005 a 2006, pohybující se kolem jednoho milionu Kč. Toto saldo vzniká na základě investiční akce probíhající v obci. Jedná se o rekonstrukci návsi v obci. Následně dochází ke snižování finančních prostředků na účtu obce. Konečná částka v roce 2006 je 9 718 993 Kč. V této době jsou tedy finanční

prostředky na financování uvedeného investičního projektu z vlastních zdrojů nedostačující. Financování z vlastních zdrojů nedovoluje ani rozpočtová politika obce, která klade důraz na finanční rezervu pro případ nečekaných výdajů. Dalším, již uvedeným důvodem, je kumulace finančních prostředků za účelem předfinancování akcí a následné čerpání zdrojů z fondů EU. Obec také vynakládá větší finanční prostředky na kulturu v obci a přispívá místním spolkům. Pro bližší představu o výdajích obce v rozpočtovém roce jsou uvedeny následující tabulky, kde jsou jako příklad uvedeny výdajové položky roku 2006. Následuje zamyšlení nad tím, jaké položky by bylo možno snížit a tím získat více vlastních zdrojů na analyzovanou investiční akci.

Tabulka č. 11: **Rozpočtové výdaje v roce 2006 (v Kč)**

položka	Kč
1. výdaje na platy, ostatní platby, pojištění	2 769 084
2. nákup materiálu	837 792
3. nákup vody, paliv, energie	770 460
4. nákup služeb	3 608 946
5. ostatní nákupy	980 341
6. příspěvky spolkům, věcné dary	269 581
7. neinvestiční transfery	1 792 962
8. investiční nákupy	6 866 920
celkem	17 896 086

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Tabulka č. 11 ukazuje celkový přehled výdajů. S výrazným snížením výdajů na položky č. 1, 3, se nepočítá, jsou důležité pro fungování obce, nebo je příliš snížit nelze. Položka č. 2 nákup materiálu je závislá na potřebách v konkrétním roce. V roce 2006 největší část nákupu materiálu představuje nákup hasičské výstroje, přibližně 500 000 Kč. V dalších letech tedy může být nižší. V položce č. 4, nákup služeb, lze snížit výdaje v částce přibližně 500 000 Kč na kulturu. Položka č. 5, ostatní nákupy zahrnuje opravy, cestovné a pohoštění. Snížit lze například položku pohoštění, představující v roce 2006 přibližně 60 000 Kč. Pro financování uvedené investiční akce je to ale minimální úspora. Položku č. 6, příspěvky spolkům a věcné dary lze také v rámci úspory na investiční akci snížit. Snížení položek č. 4 a č. 6 by však vedlo ke snížení kulturního vyžití v obci a ke snížení konkurenceschopnosti obce, což by bylo i proti základním cílům Evropské unie.

Vzhledem k financování obce nejsou nezbytně nutné, ale prakticky jsou velice potřebné. Položka č. 7, neinvestiční transfery je blíže rozvedena v tabulce č. 12.

Tabulka č. 12: **Neinvestiční transfery v roce 2006 (Kč)**

položka	Kč
neinvestiční dotace obcím	457 929
neinvestiční dotace krajům	122 670
ostatní dotace veřejným rozpočtům	8 723
neinvestiční příspěvky zřízeným PO	1 200 000
platba daní, poplatků	3 640
celkem	1 792 962

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Neinvestiční dotace obcím představují povinné platby za žáky studující v jiných obcích či městech. Jedná se o částku 457 929 Kč. Neinvestiční dotace krajům na veřejnou dopravu v částce 122 670 snížit opět nelze. Negativně by to ovlivnilo např. zaměstnanost v obci při dojíždění za prací. Zanedbatelná položka 8 723 Kč je vydávána za příspěvky např., Svazu měst a obcí. Celá částka 1 200 000 Kč, neinvestiční příspěvek zřízeným PO, jde na nezbytný provoz školy. Při celkovém pohledu na neinvestiční transfery lze tedy konstatovat, že jejich snižování by pro obec nebylo žádoucí.

V tabulce č, 11, Rozpočtové výdaje v roce 2006 , je uvedena položka č. 8- investiční nákupy, Ty jsou podrobně rozebrány v následující tabulce.

Tabulka č. 13: **Neinvestiční nákupy v roce 2006 (v Kč)**

položka	Kč
budovy, haly a stavby	6 707 300
stroje	41 990
pozemky	117 630
celkem	6 866 920

Zdroj: Chládková V., Účetní výkazy obce Brniště v letech 2000- 2006, vlastní zpracování.

Nejvýznamnější je položka budovy, haly a stavby v částce 6 707 300 Kč. Jedná se o částku vynaloženou na rekonstrukci návsi. Pokud by analyzovaný investiční projekt měl být uhrazen z vlastních zdrojů, v dalších letech by obec o dalších finančně významných

investičních akcích uvažovat nemohla. Na několik let by tak byl pozastaven rozvoj obce. Možné upravení výdajů v rozpočtovém roce 2006 představuje tabulka č. 14.

Tab. č. 14: **Rozpočtové výdaje v roce 2006 po seškrtnání výdajů (Kč)**

položka	Kč
1. výdaje na platy, ostatní platby, pojištění	2 769 084
2. nákup materiálu	337 792
3. nákup vody, paliv, energie	770 460
4. nákup služeb	3 108 946
5. ostatní nákupy	920 341
6. příspěvky spolkům, věcné dary	69 581
7. neinvestiční transfery	1 792 962
8. investiční nákupy	6 866 920
celkem	16 636 086

Zdroj: vlastní zpracování

Z analýzy výdajových položek v roce 2006 je zřejmé, že obec po seškrtnání uvedených výdajů na financování analyzované investiční akce z vlastní zdrojů dosáhne. Na druhou stranu dojde k negativnímu ovlivnění kulturního vyžití v obci, rozvoje investiční výstavby a ke snížení finanční rezervy. V případě nepředpokládaných výdajů by tedy nespíše muselo dojít k zadlužení obce. Celkový stav peněžních prostředků na účtech obce po seškrtnání některých výdajových položek shrnuje tabulka č. 15. Z té je viditelná položka 10 748 159 Kč, postačující k financování analyzované investiční akce (ve výši 10 225 000 Kč).

Tabulka č. 15: **Celkové příjmy, celkové výdaje a saldo rozpočtu obce Brniště v roce 2006 po seškrtnání některých výdajů (Kč)**

	2006
celkové příjmy (CP)	16 358 868
celkové výdaje (CV)	17 896 086
saldo (CP - CV)	-508 052
celkový stav peněžních prostředků na účtech	10 748 159

Zdroj: vlastní zpracování

ÚVĚROVÉ FINANCOVÁNÍ

Při čerpání úvěru je důležité správně naplánovat, jak vysoké splátky jistiny a úroku je obec schopna splácet, aniž by to ovlivňovalo její další chod. Podstatné je zhodnocení samostatné investiční akce, zda je skutečně pro obec prioritní rekonstrukce a dostavba areálu Lesního

Zátiší obce Brniště na úkor například zavedení vodovodu do odlehlejších částí či kanalizace.

Úročení úvěru pro municipality není bankami uváděno konkrétně. Úrokové sazby jsou individuální podle hospodaření obce, případně podle předchozí kázně při splácení úvěru, apod. Pro účely DP je tedy použita sazba Komerční banky (obec má zde veden účet) pro hypotéční úvěr (obec by použila jako zástavu např. budovu Obecního úřadu). Jedná se o hypotéční úvěr Komerční banky na celou částku investiční akce, tedy 10 225 000 Kč, s anuitním splácením na pět let. Minimální výše úrokové sazby je 4, 01 %.

Roční splátka úvěru je vypočítána ze vzorce :

$$A = K_0 * \frac{i * (1+i)^n}{(1+i)^n - 1} \quad (3.1)$$

Kde K_0 – výše poskytnutého úvěru,

n- doba splatnosti v letech,

i- úroková sazba.

Po dosazení:

$$A = 10225000 * \frac{0,0401 * (1+0,0401)^5}{(1+0,0401)^5 - 1}$$

Výše anuity je tedy 2 310 850 Kč. Celková částka úvěru včetně úroků činí 2 310 850 Kč, z toho úrok činí 1 329 250 Kč.

Vývoj finančních prostředků obce při splácení úvěru je uveden v následující tabulce. Je provedena předpověď vývoje finančních prostředků obce. Vývojová řada je počítána z údajů od roku 1997, je odmýšleno od změn v rozpočtovém určení daní. Data v letech 2005 a 2006 jsou očištěna o položky na investiční akci rekonstrukce návsi na straně výdajů a na straně příjmů v roce 2006 o zisk z prodeje akcií ve výši 4 200 000 Kč, jelikož se

podobný příjem v dalších letech neočekává. Ve zbývajících letech se vyšší jednorázové položky nevyskytují.

- Vztah pro předpověď vývoje řady je:

$$N = a + bx, \text{ kde} \quad (3.2)$$

$$a = \bar{Y} - b\bar{X} \quad (3.3)$$

a:

$$b = \frac{n\sum xy - (\sum x)(\sum y)}{n\sum x^2 - (\sum x)^2} \quad (3.4)$$

N- předpověď.

Vývoj peněžních prostředků na účtech, vypočítaný podle uvedeného vzorce ukazuje tabulka č. 16.

Tabulka č. 16: Předpokládaný vývoj peněžních prostředků na účtech obce v letech 2007- 2013 (v Kč)

rok	2007	2008	2009	2010	2011
celkový stav předpokládaných peněžních prostředků na účtech	17 233 040	18 958 869	20 684 699	22 410 528	24 136 358

Zdroj: vlastní zpracování

Z této tabulky je viditelné, že pokud obec hospodaří v následujících letech obdobně jako v předchozích letech (data bez investiční akce v letech 2005- 2006 a prodeje akcií v roce 2006), vývoj celkového stavu finančních prostředků na účtech je velice příznivý.

Tabulka č. 17 ukazuje zohlednění splátek úvěru na celkový stav předpokládaných peněžních prostředků na účtech.

Tabulka č. 17: Předpokládaný vývoj peněžních prostředků na účtech obce v letech 2007-2013 při čerpání hypotéčního úvěru (Kč)

rok	2007	2008	2009	2010	2011
celkový stav předpokládaných peněžních prostředků na účtech	14 922 190	16 648 019	18 373 849	20 099 678	21 825 508

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 17 ukazuje, že předpokládaný úvěr by obecní hospodaření příliš nezatížil. Pro obec Brniště je tedy možnost financování analyzované investiční akce úvěrem velice reálná. Je nutné si uvědomit, že se jedná pouze o teoretickou předpověď. V realitě může dojít např. ke změně rozpočtového určení daní a situace se splácením úvěru se může vyvinout jiným směrem.

FINANCOVÁNÍ Z ROZPOČTOVÝCH PROSTŘEDKŮ EU

Jak je uvedeno v kapitole č. 2. 6. 7., financování projektu je možno zařadit do ROP Severovýchod. Podání žádosti o financování tohoto projektu z fondů EU se jeví jako nejlepší možnost ze tří uvedených forem financování. Jelikož se předpokládá, že se v důsledku ekonomického růstu naše země bude v rámci EU po roce 2013 řadit mezi státy převážně přispívající, je finanční období 2007- 2013 poslední velkou šancí na získání zdrojů pro ČR. Proto by nebylo dobré se o tuto šanci alespoň nepokusit [12].

Investiční akce je naplánovaná na jeden rok. Vlastní zdroje by obci na předfinancování nestačily. Musela by si tedy vzít úvěr na celou investiční akci či pouze na nějakou část a část financovat z vlastních zdrojů. V oblasti financování ze zdrojů EU zatím většinou platí systém zpětné platby- žadatel nejprve hradí náklady z vlastních zdrojů a teprve poté dostává část evropských peněz. V tomto případě je pro výpočet celkové částky úvěru použita úroková sazba KB pro spotřebitelský úvěr na jeden rok 11, 24%.

Pro výpočet celkové částky úvěru je použit vzorec:

$$S = P (1 + i t), \quad (3.3)$$

kde P- vklad

i- úroková míra za jednotku času

t- čas

S- splatná částka

Po dosazení:

$$S = 10\,225\,000 (1 + 0,1124 * 1)$$

Celková částka úvěru tedy činí 11 374 290 Kč, z toho úrok činí 1 149 290 Kč. Následující tabulka porovnává vývoj peněžních prostředků obce při čerpání úvěru bez dotace z EU a při čerpání úvěru s následnou platbou z prostředků EU. Již v roce 2008 je viditelný nárůst peněžních prostředků o předpokládanou dotaci.

Tabulka č. 18: Předpokládaný vývoj peněžních prostředků na účtech obce v letech 2007- 2013 (v Kč)

rok	2007	2008	2009	2010	2011
celkový stav předpokládaných peněžních prostředků při čerpání úvěru	5 858 750	7 584 579	9 310 409	11 036 238	12 762 068
celkový stav předpokládaných peněžních prostředků s dotací z EU	5 858 750	17 809 579	19 535 409	21 261 238	22 987 068

Zdroj: vlastní zpracování

Podstatné je pro obec hodnocení investiční akce metodou doby splacení, na rozdíl od podniků se ale nejedná o splacení pomocí výnosů plynoucích z realizace investice. Obec nepředpokládá žádné či pouze minimální výnosy ze vstupného do areálu. Výnosy ze vstupného však většinou pokryjí pouze náklady na akci. Jedná se tedy o splacení z výše uvedených příjmů plynoucích do rozpočtu obce či z dotace EU. Doba splacení hraje roli

pro udržení likvidity obce. Při čerpání z fondů EU se tedy zadluženost obce předpokládá na období o něco málo delší než jeden rozpočtový rok (bere se v úvahu značná administrativní náročnost a z toho zpomalení platby).

3.3.2 KOMPARACE ADMINISTRATIVNÍ NÁROČNOSTI VYBRANÝCH METOD FINANCOVÁNÍ

Financování projektu z vlastních zdrojů obec z administrativního hlediska příliš nezatíží. Je nutno zajistit projekt, stavební povolení, smlouvu o dílo, samostatný podúčet v bance a schválení projektu zastupitelstvem. Oproti financování úvěrem či čerpání dotace z EU je administrativní náročnost při financování z vlastních zdrojů minimální.

Z hlediska administrativní náročnosti při získávání úvěru, musí s žádostí o úvěr žadatel předložit přílohy, přibližně ve stejném rozsahu, jako předkládá při žádosti o dotace. Jedná se zejména o smlouvu o sdružení v případě sdružení svazků obcí, plnění rozpočtu za dvě předchozí období, doklady k zajištění úvěru, projekt, včetně studie proveditelnosti, stavební povolení, rozhodnutí o schválení projektu, smlouva o dílo, ověřený zápis ze zasedání zastupitelstva se schváleným usnesením o přijetí úvěru, schválený rozpočet na běžný rok. Přehled o závazcích obce vůči bankám a ostatním subjektům, včetně poskytnutých záruk a ručení ve prospěch třetí osoby.

Žadatel o dotaci ze zdrojů EU musí projít systémem výběru projektu. Předkladatel předloží návrh projektu Řídicímu orgánu⁶ dle místa realizace projektu. Ten posoudí formální úplnost a přijatelnost projektu a zajistí jeho kvalitativní hodnocení dle stanovených výběrových kritérií. Schválení projektu, kterým bude poskytnuta finanční pomoc z prostředků ROP SV, je v kompetenci Výboru⁷. Řídicí orgán informuje o výsledcích

⁶ Implementační struktura Regionálního operačního programu je v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění zákona č. 138/2006. Řídicím orgánem programu je Regionální rada. Cílem Regionální rady je vytvořit jednoduchou a přehlednou implementační strukturu, která bude v maximální možné míře vstřícná vůči příjemcům. Za tímto účelem budou zřizována pracoviště řídicího orgánu v jednotlivých krajích.

⁷ Výbor ROP SV je ustanoven na základě Zákona č. 248/2000 Sb.. Členové Výboru jsou voleni z členu zastupitelstva krajů, které tvoří region soudržnosti Severovýchod – Pardubického, Libereckého a Královéhradeckého kraje.

jednání Výboru příjemce. Obecná kritéria výběru projektu v ROP Kritéria pro hodnocení projektu zahrnou jak kritéria společná pro všechny oblasti podpory, tak i specifická kritéria pro hodnocení projektu v rámci jednotlivých oblastech podpory. Při schvalování projektu jsou závazná následující obecná kritéria:

- soulad s prioritami Národního strategického referenčního rámce (NSSR)⁸,
- regionální dopad a význam projektu,
- hospodářský a sociální přínos, zejména dopad na regionální rozvoj,
- vyhodnocení z hlediska horizontálních témat,
- udržitelnost projektu.

Součástí výběru projektu bude jeho posouzení z hlediska jeho dopadu na životní prostředí.

Předkladatel dále předloží návrh projektu pověřeným pracovníkům Řídícího orgánu. Příjemcem podpory může být pouze osoba s právní subjektivitou. Příjemci bude poskytnuta finanční pomoc na základe smlouvy o poskytnutí dotace mezi příjemcem a řídicím orgánem na základe zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtu. Příjemce pomoci zajišťuje:

- a) zpracování žádostí o poskytnutí pomoci, zahrnující identifikaci, hodnocení a přípravu projektu včetně finančního plánu;
- b) přípravu zadávací dokumentace projektu;
- c) v úzké koordinaci s Řídícím orgánem zadávání veřejných zakázek a podpis příslušných smluvních dokumentu s dodavateli;
- d) rádnou realizaci projektu dle smluv uzavřených s vybranými dodavateli;
- e) ověřování a proplácení ověřených faktur dodavatelům;
- f) fungující oddělený účetní systém projektu ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů;
- g) vnitřní finanční kontrolu,

⁸ NSRR je klíčovým politickým dokumentem zpracovaným CR - členským státem EU za účelem čerpání finanční pomoci ze strukturálních fondů EU. NSRR je dokument zpracovaný na úrovni členského státu EU, který je obligatorně vyžadován Nařízením Rady (ES) 1083/2006 ze dne 11.7.2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999. NSRR je prvním dokumentem CR, který byl po schválení vládou CR předložen Evropské komisi. V dalším kroku je předkládán ROP spolu s dalšími operačními programy CR. Prostřednictvím realizace cíle a prioritních os ROP dojde k naplnění globálního cíle NSRR.

- h) podávání pravidelných zpráv Řídícímu orgánu o postupu projektu a případně příležitostných zpráv během přípravy;
- i) zpracování a předávání podkladu Řídícímu orgánu pro monitorování;
- j) regionální a místní publicitu a informační tabule na místě staveb ve smyslu příslušných pravidel EU.

Příjemci odpovídají za to, že výdaje projektu, požadované k proplacení v rámci ROP SV, jsou způsobilé a že při realizaci projektu budou dodrženy podmínky smlouvy o financování a příslušná legislativa ČR i EU.

Při předkládání žádostí o platby příjemci odůvodní předkládané výdaje a doloží, že odpovídají podmínkám realizace projektu obsažených ve smlouvě o financování. Veškeré platební nároky musí být podloženy doklady, které prokáží, že se jedná o prostředky vynaložené efektivně, hospodárně, účelně a transparentně. Příjemci musí zajistit vedení dokumentace o projektech, která bude dostatečnou pomůckou pro audit, zaměřený na finanční toky. Příjemci musí umožnit, aby doklady o projektech byly kdykoliv k dispozici pro kontroly a auditní šetření, prováděné oprávněnými osobami nebo subjekty. Doklady budou archivovány v souladu s platnou legislativou EU i ČR.

V letech 2004-2006 se v procesu čerpání evropských peněz objevila řada negativních zkušeností. Administrace projektů je neúnosně zdouhavá, žadatel po několik měsíců nemá informace, což vede k jeho nejistotě a častým dotazům. V oblasti metodického řízení se výklady pokynů liší mezi jednotlivými zprostředkujícími subjekty. To zvyšuje nejistotu žadatelů, kterým hrozí ztráta dotace. Tento chaos také snižuje ochotu potenciálních žadatelů se projektů zúčastnit. Přes plánované změny k lepšímu na období 2007-2013 se pro žadatele situace výrazně nezměnila. Obcím, které nemají specializovaného pracovníka, nezbyvá než nechat si žádost vypracovat od odborníka. To opět zvyšuje náklady na projekt [12]

Z hlediska administrativní náročnosti při žádosti o dotaci či o úvěr, je tedy náročnější zažádání o dotaci z EU.

3. 3. 3 CELKOVÉ HODNOCENÍ

Pro konečné porovnání tří analyzovaných metod financování projektu „Výstavba sportovně- kulturního areálu Lesní zátiší Brniště“- z vlastních zdrojů, úvěrem a z finančních prostředků EU- je sestavena tabulka č. 19. V té je uvedena předpověď vývoje finančních prostředků na následujících pět let při jednotlivých metodách financování. Nejprve je uveden celkový stav peněžních prostředků, pokud by se analyzovaná investiční akce nerealizovala- na konci sledovaného období, v roce 2011, je předpokládaný stav peněžních prostředků 24 136 358 Kč. Pokud je investiční akce realizována z vlastních zdrojů, konečný stav peněžních prostředků v roce 2011 je 12 882 192 Kč. Při čerpání hypotečního úvěru je konečná částka 21 825 508 Kč. Pro srovnání je uvedena částka při čerpání spotřebitelského úvěru bez následné dotace z EU. Jedná se o podobnou částku jako při financování z vlastních zdrojů. Částka v roce 2011 činí 12 762 068 Kč. Z hlediska finanční náročnosti se na základě předpovědi jeví jako nejvhodnější možnost financování analyzovaného projektu čerpání ze zdrojů EU. Celkový stav peněžních prostředků v roce 2011 je při čerpání dotace z EU 22 987 068 Kč, což je částka nejbližší k celkovému stavu peněžních prostředků bez realizace akce.

Tabulka č. 19 : Srovnání jednotlivých forem financování (v Kč)

rok	2007	2008	2009	2010	2011
CSPP bez investiční akce	17 233 040	18 958 869	20 684 699	22 410 528	24 136 358
CSPP při financování z vlastních zdrojů	5 978 874	7 704 703	9 430 533	11 156 362	12 882 192
CSPP při čerpání hypotečního úvěru na 5 let	14 922 190	16 648 019	18 373 849	20 099 678	21 825 508
CSPP při čerpání spotřebitelského úvěru na 1 rok	5 858 750	7 584 579	9 310 409	11 036 238	12 762 068
CSPP při čerpání Spotřebitelského úvěru na 1 rok a následné čerpání dotace z EU	5 858 750	17 809 579	19 535 409	21 261 238	22 987 068

pozn: CSPP- celkový stav peněžních prostředků

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska administrativní náročnosti jednotlivých metod financování jsou výsledky hodnocení opačné oproti finanční náročnosti. Z hlediska administrativní náročnosti se jako nejvýhodnější jeví financování z vlastních zdrojů. Při čerpání úvěru administrativní práce značně narůstají. Při čerpání dotace z EU je oproti úvěru nutno doplnit ještě několik dokumentů. Jejich přibližný rozsah je uveden v tabulce č. 20.

Tabulka č. 20: **Administrativní náročnost jednotlivých metod financování**

Vlastní zdroje	
nutno zajistit	projekt stavební povolení rozhodnutí zastupitelstva o schválení projektu smlouva o dílo zřízený podúčet v bance výběrové řízení na dodavatele stavby
Úvěr	
nutno zajistit	projekt smlouva o sdružení rozpočet za 2 předchozí období stavební povolení rozhodnutí zastupitelstva o schválení projektu smlouva o dílo zřízený podúčet v bance studie proveditelnosti schválené usnesení zastupitelstva o přijetí úvěru schválený rozpočet na běžný rok přehled o závazcích obce výběrové řízení na dodavatele stavby doklady k zajištění úvěru
Dotace z EU	
nutno zajistit navíc oproti úvěru	Projekt dle kritérií EU žádost o poskytnutí pomoci podávání pravidelných zpráv Řídícímu orgánu regionální a místní publicita projektu následná kontrola

zdroj: vlastní zpracování

K administrativní náročnosti při financování investiční akce ze zdrojů z Evropské unie je nutno zohlednit značný *chaos*, který při čerpání těchto zdrojů i nadále přetrvává, jak je uvedeno v předcházejícím textu.

I přes značnou administrativní náročnost se jako nejlepší forma financování projektu „Výstavba sportovně- kulturního areálu Lesní zátiší Brniště“ jeví financování ze zdrojů z EU. Jelikož se předpokládá, že se v důsledku ekonomického růstu naše země bude v rámci EU po roce 2013 řadit mezi státy převážně přispívající, je finanční období 2007-2013 poslední velkou šancí na získání zdrojů pro ČR. Proto by nebylo dobré se o tuto šanci alespoň nepokusit [12].

4. Závěr

Téma diplomové práce bylo zvoleno zejména pro jeho aktuálnost. Financování malých a středních obcí v České republice je stále otevřenou a velmi diskutovanou otázkou.

V práci je popsán rozpočet EU, jeho alokační, redistribuční a stabilizační funkce. Dále jsou stručně popsány příjmy plynoucí do rozpočtu EU a výdajové politiky. Podrobně jsou rozepsány strukturální fondy. Vzhledem k novému finančnímu období EU je provedena jeho analýza. Další kapitoly jsou věnovány Operačním programům ČR. Vzhledem k tématu práce je podrobněji rozepsán Operační program Severovýchod. Následující kapitola se věnuje místnímu rozpočtu. Je popsán rozpočtový proces na obecní úrovni, příjmy a výdaje místního rozpočtu. Více prostoru je věnováno dotacím a návratným peněžním příjmům.

Komparace metod financování je provedena v obci Brniště. Srovnává se financování projektu „Výstavba sportovně- kulturního areálu Lesní zátiší Brniště“ z vlastních zdrojů, úvěrem a z finančních prostředků EU. Na praktickém příkladu rozpočtu obce Brniště v letech 2000- 2006 a následné předpovědi vývoje peněžních prostředků obce na dalších pět let je provedena komparace tří metod financování uvedeného projektu.

Financování analyzované investiční akce z vlastních zdrojů je při současném stavu nereálné. Na uvedenou částku 10 225 000 Kč by obec dosáhla po seškrtní některých výdajů- např. 500 000 Kč na kulturu. To by ovšem negativně ovlivňovalo kulturní vyžití v obci a konkurenceschopnost obce. To je proti hlavním myšlenkám EU. Nedovoluje to ani finanční politika obce, která upřednostňuje finanční rezervy na účtu. Pokud by obec financovala uvedenou investiční akci z vlastních zdrojů, nezůstala by žádná rezerva na nepředpokládané výdaje. Následně by mohlo dojít k zadlužení či nemožnosti získat dotaci z finančních prostředků EU.

Financování uvedené investiční akce úvěrem v celkové výši 11 554 250 Kč je pro obec Brniště vhodné. Na základě provedené předpovědi vývoje finančních prostředků obce, je obec schopna splácet roční anuitu 2 310 850 Kč, aniž by nastalo saldo místního rozpočtu a

aniž by musela omezovat další výdaje. Je nutné si uvědomit, že se jedná pouze o teoretickou předpověď. V realitě může dojít např. ke změně rozpočtového určení daní a situace se splácením úvěru se může vyvinout jiným směrem.

Jelikož se předpokládá, že se v důsledku ekonomického růstu naše země bude v rámci EU po roce 2013 řadit mezi státy převážně přispívající, je finanční období 2007- 2013 poslední velkou šancí na velké peníze pro ČR. Proto by bylo dobré se o čerpání dotace alespoň pokusit [12]. V letech 2004-2006 se v procesu čerpání evropských peněz objevila řada negativních zkušeností. Administrace projektů je neúnosně zdlouhavá, žadatel po několik měsíců nemá informace, což vede k jeho nejistotě a častým dotazům. V oblasti metodického řízení se výklady pokynů liší mezi jednotlivými zprostředkujícími subjekty. To zvyšuje nejistotu žadatelů, kterým hrozí ztráta dotace. Tento chaos také snižuje ochotu potencionálních žadatelů se projektů zúčastnit. Přes plánované změny k lepšímu na období 2007-2013 se pro žadatele situace výrazně nezměnila. Obcím, které nemají specializovaného pracovníka, nezbyvá než nechat si žádost vypracovat od odborníka. To opět zvyšuje náklady na projekt [12]. Pokud je obec připravena projít poněkud administrativně náročným procesem při získávání dotace z EU je to zajisté dobrý způsob financování investiční akce. Obec Brniště má navíc zkušenost s čerpáním dotace již z minulých let.

Obci Brniště se tedy doporučuje podání žádosti o dotaci z Operačního programu Severovýchod.

Seznam literatury:

- [1] Andrew Evans: *The E. U.: structural funds*. Oxford: Oxford University Press, 1999, ISBN 0198268289.
- [2] Brož, P.: *Diferenciace a vývoj daňové výtěžnosti obcí libereckého okresu*. [Magisterská práce]. Praha 2001. – Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta
- [3] European Communities: *Community structural funds*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1999, ISBN 9282855643.
- [4] European Union Information Centre (Prague): *An introduction to EU: financed programmes in the Czech Republic*. European Union Information Centre, Praha 2001.
- [5] Hrabalová, S., Nunvářová, S.: *Analýza vybraných daňových příjmů obcí*. In: Sborník VI. mezinárodního kolokvia o regionálních vědách, Brno 2003,
- [6] Kinšt, J.: *Rozpočtová skladba po novele v roce 2003 a praktické příklady: publikace pro pracovníky*. Pragoeduca, Praha 2002, ISBN 80-73100-06-1.
- [7] Kinšt, J.: *Rozpočtová skladba v roce 2001 a 111 praktických příkladů*. Pragoeduca, Praha 2001, ISBN 80- 85856- 93- X
- [8] König P., Lacina L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha: C. H: Beck, 2004, ISBN 80-7179-846-0.
- [9] Melion M., Kotrba R.: *Výklad nové rozpočtové skladby pro obce*. Ekonomická a informační agentura, Hradec králové 1997, ISBN 80- 85490- 60- 9.
- [10] Melion, M.: *Finance územních samospráv*. Ekonomická a informační agentura, Hradec králové 2000, ISBN 80-85490-79-X.
- [11] Musgrave, R.A.: *Public finance in theory and practice*. McGraw-Hill, New York 1976, ISBN 00-70441-21-9.
- [12] Obec a finance: Č. 1-2007. Praha: Triada, 2007. ISSN 1211-4189.
- [13] Oto Potluka a kol.: *Průvodce strukturálními fondy Evropské unie*. Praha: IREAS, 2003, ISBN 8086684024.
- [14] Peková, J.: *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Management Press, Praha 2004, ISBN 80-7261-086-4.
- [15] Peková, J.: *Hospodaření obcí a rozpočet*. Codex Bohemia, Praha 1997, ISBN 80-85963-34-5.

- [16] Peková, J.: *Místní rozpočty*. Vysoká škola ekonomická, Praha 1997, ISBN 80-70797-04-5.
- [17] Peková, J.: *Veřejné finance: úvod do problematiky*. ASPI, Praha 2001, ISBN 80-86395-19-7.
- [18] Šárka Vilamová: *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. Praha, Grada, 2004, ISBN 80-247-0828-0.
- [19] www.csas.cz
- [20] www.econmuni.cz dne 5. 4. 2007
- [21] www.europa.cz ze dne 20. 2. 2007
- [22] www.mfcr.cz ze dne 20. 2. 2007
- [23] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.
- [24] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).
- [25] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).
- [26] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- [27] Zákon č. 398/2000 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí.
- [28] Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.
- [29] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).